

วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (2021): มกราคม-มิถุนายน

วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564 Vol. 10 No. 1 January-June 2021

เจ้าของ

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ เอกะกุล

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.เกษมสันต์ วัฒนานรงค์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทรัตน์ศิริกุล

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ทักษิณ ชาทิไทย

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิจิรบุญ

คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช ศรีสะอาด

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนอ ภิมจิตรผ่อง

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาจารย์ ดร.รสลีย์ อักษรวงศ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาจารย์ ดร.มาลีรัตน์ ขจิตเนติธรรม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา ด้านสหวิทยาการ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

กำหนดออกวารสาร ปีละ 2 ฉบับคือ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ที่	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	สังกัดหน่วยงาน
1	ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	ศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ บัวสนธ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3	รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4	รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5	รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6	รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
7	รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี อ่อนสวัสดิ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
8	รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9	รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย วรกิจเกษมสกุล	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
10	รองศาสตราจารย์ ดร.ปรกรณ์ ประจัญบาน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
11	รองศาสตราจารย์ ดร.พรชัย หนูแก้ว	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลนิกา ฉลากบาง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
13	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีพาย	สถาบันวิจัยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
14	อาจารย์ ดร.กุลธิดา กุลประทีปปัญญา	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี ได้ดำเนินการจัดทำมาถึงปีที่ 10 โดยมุ่งเน้นในศาสตร์ทางการวิจัย การวัดและประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งวารสารได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) โดยถูกจัดคุณภาพให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 วารสารฉบับนี้มีบทความทั้งหมด จำนวน 5 บทความ แบ่งเป็นบทความวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 บทความ บทความความวิจัย จำนวน 4 บทความ เป็นบทความจากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 1 บทความ ภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 4 บทความ ซึ่งทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสารมาอย่างถูกต้องแล้ว หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในวงการศึกษาต่อไป

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิทยานิพนธ์

การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

พิศมัย คำทอง, คันธทรัพย์ ชมพูพาทย์ และรัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม 1-10

บทความวิจัย

การวิเคราะห์และศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย

: การวิจัยแบบผสานวิธี

ศิวะพร ภูพันธ์ 11-20

ผลการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19

เศวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ, ชนารักษ์ เวชสวัสดิ์ และปิยาพัชญ์ นิธิศอัครานนท์..... 21-30

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านท่าบ่อ

ตำบลแจระแม อำเภอมือเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ชลธิชา อรุณพงษ์, พรทิพย์ ปุกหุด 31-42

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัยของอาจารย์พยาบาล มหาวิทยาลัยราชธานี

ธัญญาสิริ ธันยสวัสดิ์, เยาวลักษณ์ โพธิดารา และนาฏอนงค์ แฝงพงษ์ 43-55

การศึกษาพัฒนาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
ด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

Study of the Development of English Listening-Speaking Ability of
the 4th Grade Students Using Communicative Language
Teaching with Songs and Games

พิศมัย คำทอง¹ คันธทรัพย์ ชมพูพาทย์² และรัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม³

Pitsamai Khamthong¹, Canthasap Chomphupart² and Ratchaniphen Phonyiam³

(วันที่รับบทความ 13 ธันวาคม 2563, วันที่รับแก้ไขบทความ 19 กุมภาพันธ์ 2564, วันที่ตอบรับบทความ 5 มีนาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม 2) ศึกษาคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม โดยศึกษาจากประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทรายมูลประชาราษฎร์ จำนวน 41 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม และแบบทดสอบความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกมด้วยสูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 และหาค่าพัฒนาการด้วยสูตรการหาค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม เท่ากับ 80.17/83.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
2. นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ต่ำสุดที่ร้อยละ 6.67 และสูงสุดที่ร้อยละ 100 มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ร้อยละ 68.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 28.76

คำสำคัญ วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร, เพลง, เกม

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 113 หมู่ 12 ถนนร้อยเอ็ด-โพนทอง บ้านเหล่าแหม ตำบล เกาะแก้ว อำเภอสว่างภูมิ ร้อยเอ็ด 45120 E-mail: khunclair@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด : อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด : อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the efficiency of English language learning activities using communicative language teaching with songs and games, and (2) to study English listening and speaking skill development of the grade 4th students after receiving learning activities using communicative language teaching with songs and games. The population was studied by 41 Grade 4th students in Saimunpracharaj School the first semester of the academic year 2020. The research instruments included an English language learning plans using communicative language teaching with songs and games and the English listening-speaking ability test. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation. The hypothesis was tested by the E_1/E_2 efficiency finding formula. The development value was tested by the relative change formula.

The research findings were as follows:

1. The efficiency value of the English language teaching activities using communicative language teaching with songs and games was 80.17/83.25, which was higher than the criteria of 80/80.
2. The lowest relative development score was at 6.67 percentage and its highest has at 100. The mean relative development score was 68.88 and standard deviation was 28.76.

Keywords communicative language teaching, songs, games

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่กำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ โดย ได้กำหนดสาระการเรียนรู้สำคัญสาระแรก คือ สาระภาษาเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นการใช้ภาษาอังกฤษในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 220-221)

ผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา (2560-2562) ในรายวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนทรายมูลประชาราษฎร์ลดลงทุกปี คือ 45.23, 43.40, และ 34.71 ตามลำดับ และยังพบว่าสาระที่มีผลการทดสอบต่ำสุดและลดลงทุกปี คือ สาระภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการฟังและการพูด คือ 43.74, 43.27, และ 33.63 ตามลำดับ (สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563, ออนไลน์) สอดคล้องกับ EF Education First (2562, ออนไลน์) ที่ระบุว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยนั้นลดลงเป็นปีที่ 3 ติดต่อกัน โดยในปี 2560 ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 53 จาก 80 ประเทศ ด้วยคะแนน 49.7 ต่อมาในปี 2561 ก็ลดลงมาอยู่ที่อันดับ 64 จาก 88 ประเทศ ด้วยคะแนน 48.51 จนถึงปี 2562 ลดลงมาอยู่ที่อันดับ 74 จาก 100 ประเทศ ด้วยคะแนน 47.62 ซึ่งถือว่าเป็นคะแนนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาก ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเทียบกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกันแล้ว ประเทศไทยมีคะแนนต่ำสุดเป็นอันดับ 3 ชนะเพียงประเทศกัมพูชา และพม่าเท่านั้น

แนวคิดในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Teaching Approach) เป็นแนวการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ได้ฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงที่มีโอกาสพบในชีวิตประจำวัน และยังให้ความสำคัญกับโครงสร้างไวยากรณ์ แนวการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (Use) มากกว่า

วิธีใช้ภาษา (Usage) และยังให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) และความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) (สถาบันภาษาอังกฤษ, 2558, น. 41) และแสงระวี ดอกแก้วบัว (2558, น. 218-228) ได้ระบุว่า เพลงเป็นสื่อการสอนที่สำคัญชนิดหนึ่งในวิชาภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสฟังเสียงของเจ้าของภาษาจริงๆ และได้ฝึกการออกเสียงตามเสียงที่ถูกต้อง เกิดความกล้าที่จะออกเสียงโดยไม่ประหม่าอาย เกมก็มีความสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษเช่นกัน โดยเฉพาะในระดับประถม โดยครูควรเลือกเกมให้เหมาะสมและตรงตามจุดประสงค์ของการเรียน เกมมีประโยชน์เพื่อใช้ในการทบทวนบทเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาอย่างธรรมชาติ ทั้งนี้มีข้อมูลสนับสนุนข้อความดังกล่าวด้วยผลการวิจัยที่ระบุว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถพัฒนาความสามารถในการฟังและการพูดของนักเรียนได้ กล่าวคือ หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม นักเรียนมีทักษะการฟังและการพูดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังงานวิจัยของ จินตนา วีระปรียากร (2560, น. 211) ญัฐวรรณ เปล่งวิทยา (2560, น. 108) ปฐมนิรันดร์ เพชรรัตน์ (2561, น. 105) ธนพร เครือวรรณ (2562, น. 70) พกัสิทธิ์ ตี๋ย (2561, น. 77) และสุขุมารณ์ แคลสิค (2561, น. 131-132) ยังพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารด้านการฟัง อยู่ในระดับค่อนข้างดี ด้านการพูดอยู่ในระดับน่าพอใจ

จากความสำคัญของภาษาอังกฤษและสภาพปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถทางด้านการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทรายมูลประชาราชบุรี ซึ่งพบว่ามีอยู่หลายวิธีและแนวการสอนภาษาที่สามารถนำมาแก้ปัญหาดังกล่าวได้วิธีหนึ่งคือ วิธีการสอนภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

คำถามการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่
2. หลังจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม จะมีคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม
2. เพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม สูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. หลังจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกมแล้ว นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้น

นิยามศัพท์

วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟัง-การพูดโดยใช้กิจกรรมเพลงและเกมช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยวิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแบบ 2W3P ใน 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. กิจกรรมขั้นเตรียม (Warm up) เพื่อกระตุ้นและเตรียมความพร้อมให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนอยากรู้ อยากเรียน ครูโน้มน้าวให้นักเรียนสนใจในบทเรียนโดยการฟังเพลงเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน
2. กิจกรรมขั้นนำเสนอ (Presentation) เพื่อนำเสนอเนื้อหาในบทเรียน โดยครูนำเสนอคำศัพท์ (Flashcards) และรูปประโยค (Sentence Strips) ที่จะเรียน เพื่อให้นักเรียนฝึกฟัง อ่านออกเสียง และพูดคำศัพท์ ประโยค และ เข้าใจความหมายและโครงสร้างประโยคที่ถูกต้อง
3. กิจกรรมขั้นฝึก (Practice) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาและจดจำรูปแบบของภาษาที่เรียนมาแล้ว ในขั้นนำเสนอได้ถูกต้อง โดยให้นักเรียนเล่นเกมพร้อมกับฝึกปฏิบัติ โดยฝึกฟังและพูดทั้งชั้นก่อน เพื่อให้นักเรียน มีความมั่นใจในการใช้ภาษา แล้วฝึกกลุ่มย่อย เพื่อให้โอกาสนักเรียนได้สื่อสารทุกคน และฝึกคู่เปลี่ยนกันถาม-ตอบ เพื่อสื่อสารตามธรรมชาติ ในขั้นนี้ครูจะมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยขณะนักเรียนกำลังฝึกและแก้ไขข้อผิดพลาดของ นักเรียนในการใช้ภาษาหลังการฝึก
4. กิจกรรมขั้นนำไปใช้ (Production) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนนำคำหรือประโยคที่ฝึกมาแล้ว มาใช้ ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง ในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว ในขั้นนี้เป็นขั้นที่เน้น นักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ครูคอยให้ความช่วยเหลือหรือแนะแนวทางเมื่อนักเรียนเกิดข้อสงสัย หรือเกิดคำถาม โดยให้ นักเรียนทำชิ้นงาน ใบงาน ทำแบบฝึกหัด หรือการแสดงบทบาทสมมุติ

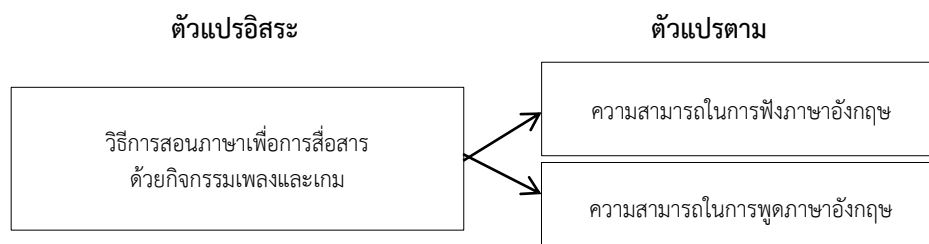
5. กิจกรรมขั้นสรุป (Wrap up) เป็นขั้นที่มีจุดประสงค์เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียน โดยให้นักเรียนเล่นเกมเพื่อ ทดสอบความรู้และความเข้าใจในบทเรียน

ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการฟังคำศัพท์ ประโยค บท สนทนาเกี่ยวกับสุขภาพ ความเจ็บป่วย อารมณ์ ความรู้สึก อาชีพ และสถานที่ต่าง ๆ แล้วเข้าใจ และความสามารถ ในการพูดโต้ตอบข้อความ ประโยคหรือบทสนทนาตามสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งวัดด้วยแบบทดสอบความสามารถ ในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นทั้งแบบชนิดเติมคำตอบสั้นๆและแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ นักเรียนที่ได้คะแนนทดสอบสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษสูง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทรายมูลประชาราษฎร์ และการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทรายมูลประชาราษฎร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 41 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษและความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

3. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย จำนวน 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

4. **เนื้อหา** การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ ใช้เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย ประกอบด้วย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้วยกิจกรรมเพลงและเกม 2W3P ซึ่งมี 5 ขั้นตอนจำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.04

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษ แบบชนิดเติมคำตอบสั้น ๆ และแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ค่าความยาก มีค่าตั้งแต่ 0.25 - 0.71 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.46

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลาในการทดลอง 10 ชั่วโมง ทำการทดสอบก่อนการทดลอง 1 ชั่วโมง ด้วยแบบทดสอบความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษ แบบชนิดเติมคำตอบสั้น ๆ และแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ทำการทดลอง 8 ชั่วโมง และทดสอบโดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษชุดเดิมในการทดสอบหลังการทดลอง 1 ชั่วโมง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, น. 10) และหาคะแนนพัฒนาการความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษ ด้วยสูตรการหาค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2538 อ้างถึงใน ปิณณวิชัย ใบกุหลาบ และ สุขแก้ว คำสอน, 2558, น. 41)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

ระหว่างเรียน (70) (E_1)			หลังเรียน (30) (E_2)		
μ	σ	E_1	μ	σ	E_2
56.12	8.67	80.17	24.98	4.86	83.25

จากตารางที่ 1 แสดงคะแนนประสิทธิภาพในการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม คะแนนระหว่างเรียนจากคะแนนเต็ม 70 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 8.67 ดังนั้นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1) เท่ากับ 80.17 และคะแนนหลังเรียนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.86 ดังนั้นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.25 ดังนั้นค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม (E_1/E_2) เท่ากับ 80.17/83.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

ตารางที่ 2 คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม

ก่อนเรียน		หลังเรียน		คะแนนพัฒนาการ			
μ	σ	μ	σ	ต่ำสุด	สูงสุด	μ	σ
14.10	3.65	24.98	4.86	6.67	100	68.88	28.76

จากตาราง 2 แสดงคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ต่ำสุดที่ร้อยละ 6.67 และสูงสุดที่ร้อยละ 100 มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ร้อยละ 68.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 28.76 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านการฟัง-การพูดสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถทางการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทรายมูลประชาราษฎร์ จากการทดลองพบว่า คะแนนประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม คะแนนระหว่างเรียนจากคะแนนเต็ม 70 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 8.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1) เท่ากับ 80.17 และคะแนนหลังเรียนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.86 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.25 ดังนั้นค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม (E_1/E_2) เท่ากับ 80.17/83.25 และเมื่อพิจารณาผลของคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ต่ำสุดที่ร้อยละ 6.67 และสูงสุดที่ร้อยละ 100 มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ร้อยละ 68.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 28.76 นั่นคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทรายมูลประชาราษฎร์ มีความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษสูงขึ้น สามารถอภิปรายด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทรายมูลประชาราษฎร์ โดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกมสูงขึ้นเนื่องจากการสอนโดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้นำเพลงมาใช้ในกิจกรรมขั้นเตรียมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเรียนและสนใจบทเรียนมากขึ้น เพลงที่นำมาใช้สอนเป็นเพลงที่เนื้อเพลงสั้น ฟังง่าย สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และเหมาะกับระดับของนักเรียน เพลงที่ผู้วิจัยใช้ ได้แก่ เพลง I have a headache. ซึ่งเนื้อเพลงจะมีคำศัพท์บอกอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ และประโยคในการถามตอบเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วย เพลง The Feeling song เป็นเพลงที่มีคำศัพท์ในการบอกอารมณ์ความรู้สึก เพลง people in my town เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้คนประกอบอาชีพต่าง ๆ และเพลง Where are you going? เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการถามตอบเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเพลงที่ผู้วิจัยนำมาสอนทุกเพลงนักเรียนสามารถไปค้นหาและฟังบทเพลงได้เองจาก youtube ในอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้เกมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในกิจกรรมขั้นฝึก ขั้นนำไปใช้และขั้นสรุปนั้นก็เป็นเกมที่มีขั้นตอนการเล่นไม่ยุ่งยาก กติกาเข้าใจง่ายและนักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังและการพูดไปพร้อม ๆ กับการเล่นเกมด้วย เกมที่ผู้วิจัยใช้ได้แก่ เกม Lucky Flashcard นักเรียนฝึกถามตอบเกี่ยวกับการเจ็บป่วยพร้อมกับการเล่นเกมเพื่อหาบัตรคำศัพท์ที่มีรางวัลซ่อนอยู่ด้วย เกม Kahoot เป็นเกมที่ใช้สำหรับทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้ว ในแผน เกม Matching game เป็นเกมที่ใช้ในการฝึกทักษะในการฟังเพื่อจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ เกม The right answer ใช้ในการฝึกโครงสร้างประโยคถามตอบเกี่ยวกับการบอกความรู้สึก เกม slap the board เป็นเกมเพื่อทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียนไปแล้ว เกม Remembering และ KIM's game เป็นเกมที่ใช้ในการฝึกทักษะการฟังและการจำเกี่ยวกับคำศัพท์ที่เรียน ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เกมในแต่ละแผนให้แตกต่างกัน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการใช้เพลงและเกมสอนภาษาอังกฤษของ แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, น. 218-228)

2. วิธีการสอนด้วยกิจกรรมเพลงนับว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอน เพราะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนมากขึ้น มีพัฒนาการทักษะทางภาษา และวิธีสอนด้วยกิจกรรมเกม จัดเป็นสื่อการสอนที่เร้าให้ผู้เรียนใช้ฝึกทักษะทางภาษา เนื่องจากเกมแต่ละเกมมีจุดมุ่งหมายแน่นอนว่าต้องการฝึกเนื้อหาอะไร ฝึกความสามารถด้านใด เกมช่วยให้บรรยากาศในการเรียนมีชีวิตชีวา ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ

เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง (2555, น. 192-215) ซึ่งกล่าวว่า เพลงและเกมช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ช่วยทบทวนเนื้อหาของบทเรียน ผูกทักษะทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของสคูนธ์ สีนธพานนท์ (2553, น. 140-145) ซึ่งกล่าวถึงประโยชน์ของเกมไว้ว่า เป็นสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะการใช้ภาษาด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน

ดังนั้น วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม สามารถพัฒนาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการปรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจาก การฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เพลงที่นำมาใช้สอนควรเป็นเพลงที่ความสอดคล้องตรงตามตัวชี้วัดของระดับชั้น เนื้อร้อง เข้าใจง่าย ทำนองสนุกสนาน มีประโยชน์ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เหมาะสมกับวัย และความสนใจของนักเรียน ควรเป็นภาษาที่ใช้ในสถานการณ์จริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนต้องมีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนมีความสุขในการเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

1.2 เนื้อหาที่สอนของกิจกรรมเพลงและเกมควรสอดคล้องกัน รูปแบบแต่ละกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำหรือภาระงาน และการจัดการชั้นเรียน ต้องมีการวางแผนจัดการชั้นเรียนที่ชัดเจนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และควรให้นักเรียนได้เกิดการบูรณาการทักษะทางภาษา โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน

1.3 การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม ครูควรอธิบายให้นักเรียนเข้าใจกติกาของการเล่น เคารพกฎ และความมีวินัยในขณะที่เล่นเกม ครูควรดูแล ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกมกับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย เช่น ระดับปฐมวัย ประถมศึกษาปีที่ 1-3 หรือ ระดับมัธยมศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาโดยใช้วิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการอ่าน-การเขียนของนักเรียนด้วย

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

The Ministry of Education. (2008). *The basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*.

Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. [in Thai].

เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). *การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ*.

กรุงเทพฯ: บริษัทเวิลด์การพิมพ์ (1988) จำกัด.

Thuamklang, K. and Thuamklang, J. (2012). *Development of educational media/innovation to promote academic standing*. Bangkok: Yellow Printing (1988) Co., Ltd. [in Thai].

จินตนา วีระปริยากร. (2560). *การพัฒนาโมเดลสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์และทักษะการทำงานร่วมกันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- Verapreyagoon, J. (2017). *The Development of Blended Learning Environment Model for Communicative Language Teaching Using Active Learning to Enhance Creative Communication Skill and Collaboration skills for Undergraduate Students* (Doctoral of Philosophy dissertation, program in Educational Technology and Communications). Mahasarakham University, Mahasarakham. [in Thai].
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.
- Chaiyong Brahmawong. (2013). Developmental Testing of Media and Instructional Package. *Silpakorn Educational Research Journal*, 5(1), 7-20. [in Thai].
- ธนพร เครือวรรณ. (2562). ผลการใช้เกมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพฯ.
- Khrueawan, T. (2019). *The effects of using games to develop vocabulary learning and retention in memorizing English of Prathomsuksa 6 students* (Master of education thesis, program in Curriculum and Instruction). Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok. [in Thai].
- ณัฐวรรณ เปล่งวิทยา. (2560). การศึกษาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองขามโดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- Plengvithaya, N. (2017). *A Study of English Listening-Speaking Abilities Of Prathomsuksa II Students At Ban Nong Kham School Using Communicative Approach Through Songs and Games* (Master of education thesis, program in Teaching English as a Foreign Language. Muban Chom Bueng Rajabhat University. [in Thai].
- ปฐมนิรันดร์ เพชรรัตน์. (2561). การศึกษาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดศรัทธาราษฎร์ โดยใช้วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมเพลงและเกม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- Patcharat, P. (2018). *A Study Of English Listening-Speaking Abilities Of Prathomsuksa I Students At Wat Sattharat School Using Communicative Approach Through Songs and Games* (Master of education thesis, program in Teaching English as a Foreign Language). Muban Chom Bueng Rajabhat University, Rachaburi. [in Thai].
- ปิ่นณวิษฐ์ ใบกุหลาบและสุขแก้ว คำสอน. (2558). การศึกษาคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 9(2), 29-50.
- Punnawit Baikularb and Sukkeaw Kumsorn. (2015). A Study on Research Ability Growth Score of Teacher Students of Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok Province. *Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University*. 9(2), 29-50. [in Thai].

- พภัสรค์ ดิยัง. (2561). *การศึกษามลการจัดการจัดกิจกรรมการเล่นเกมเบ็ดเตล็ดที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนพระยาสุเรนทร์ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- Deeying, P. (2018). *Results of Minor Games Activities Affecting Young Children's English Listening and Speaking Abilities, Prayasuren Community Child Care Center, Bangkok* (Master of education thesis, program in Early Childhood Education. Phranakhon Rajabhat University, Bangkok. [in Thai].
- สถาบันภาษาอังกฤษ. (2558). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- English Language Institute. (2015). *The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)*. Bangkok: The Printing Office to Assist Veterans Organization. [in Thai].
- สุขุมารณ์ แคลสิค. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- Cacic, S. (2017). *The development of A Learning Management Model Based On Communicative Language Teaching And Task Based Learning To Enhance Communicative Competence for Grade VI Students* (Master of education thesis, program in Curriculum and Instruction. Naresuan University, Phitsanulok. [in Thai].
- สุนทร สินธพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควรรณคดี.
- Sinthapanon, S. (2010). *Innovative Teaching and Learning to Improve the Quality of Youth* (4th ed). Bangkok: 9119 Technic Printing. [in Thai].
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Donkaewbua, S. (2015). *Linguistics for English Teachers*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai].
- สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). *ระบบประกาศผลสอบ*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.niets.or.th/th/>
- National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2020). *Exam results announcement system*. Retrieved May 24, 2020, from <https://www.niets.or.th/th/> [in Thai].
- EF Education First. (2562). *องค์กร EF Education First จัดอันดับความรู้รอบด้านภาษาอังกฤษทั่วโลก*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.ef.co.th/>
- EF Education First. (2019). *The world's largest ranking of countries and regions by English skills*. Retrieved May 24, 2020, from <https://www.ef.co.th/> [in Thai].

การวิเคราะห์และศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน
ของอาจารย์มหาวิทยาลัย: การวิจัยแบบผสมวิธี
An Analysis and Exploration of Faculty Members' Transformational
Classroom Leadership: Mixed Methods Research

ศิวะพร ภูพันธ์¹

Siwaporn Poopan¹

(วันที่รับบทความ 16 เมษายน 2564, วันที่รับแก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564, วันที่ตอบรับบทความ 22 พฤษภาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัย (2) ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในชั้นเรียน และ (3) ศึกษาผลของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับ นักศึกษามหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี รูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบาย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสาขาการศึกษา ที่ลงทะเบียนรายวิชา วิธีวิทยาการวิจัย จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปอร์เซ็นต์ไทล์ ระยะที่สอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสาขาการศึกษา จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงนักศึกษาที่มีคะแนนการรับรู้ต่อภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในกลุ่มสูง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในภาพรวม ตามการรับรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัย อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 ทั้งนี้ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสอน คุณลักษณะ หรือบุคลิกภาพ ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในชั้นเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ คุณลักษณะของการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สำหรับผลของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้น กับนักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้เรียนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัย ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองทางการวิจัย ความเต็มใจในการเรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการเรียน ทักษะที่ดีต่อการวิจัย และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย

คำสำคัญ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน อาจารย์มหาวิทยาลัย การวิจัยแบบผสมวิธี

¹ อาจารย์ ดร., สาขาวิชาประชากรศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
จังหวัดนครปฐม 73170 Email: greatsiwa@gmail.com

Abstract

The purposes of this study were (1) to analyze the levels of faculty members' transformational classroom leadership as perceived by graduate students, (2) to study faculty members' teaching behaviors with transformational classroom leadership, and (3) to study the consequences of faculty members' transformational classroom leadership behaviors on graduate students. The present study was a mixed methods research that an explanatory sequential mixed methods design was employed. The study was conducted in two phases. Phase I, quantitative study, the research sample was 220 graduate students in education who registered in research methodology course. The research instrument used in this phase was a set of questionnaire. Data analysis was descriptive statistics (i.e. mean, standard deviation, percentile score). Phase II, qualitative study, purposeful sampling was used to select the key informants who show high level in perception of faculty members' transformational classroom leadership. The eight graduate students were selected and data were collected by using an interview protocol. The qualitative data were analyzed using content analysis and analytic induction.

The research findings were as follows:

Overall, the level of faculty members' transformational classroom leadership as perceived by graduate students was at high level, the average was 4.26. Besides, the qualitative results could explain faculty members' teaching behaviors, characteristics, or personalities related to transformational classroom leadership on five aspects: idealized influence attributes; idealized influence behavior; inspiration motivation; intellectual stimulation; and individualized consideration. In terms of the consequences of faculty members' transformational classroom leadership behaviors on graduate students who registered in research methodology course were research self-efficacy, students' will to learn, learning intention, positive attitude toward research, and comprehension in conducting research.

Keywords transformational classroom leadership, faculty members, mixed methods research

บทนำ

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีภาวะผู้นำสมัยใหม่ที่องค์กรภาคธุรกิจและองค์กรในภาคส่วนต่าง ๆ ให้ความสำคัญ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำในองค์กรทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง และกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานทำหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด (Bolkan & Goodboy, 2011, p. 11) สำหรับหัวใจสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้นำเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีผลการปฏิบัติงานที่สูงกว่าที่ตัวผู้ปฏิบัติงานเองคาดหวังไว้ (Bass, 1985 as cited in Bolkan & Goodboy, 2011, p. 11) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่า มีงานวิจัยในบริบทขององค์กรภาคธุรกิจจำนวนมากที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ในระยะต่อมา พบว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในบริบททางการศึกษา โดยมีฐานคิดเช่นเดียวกันกับภาวะผู้นำในองค์กรทั่ว ๆ ไป คือ โรงเรียนเปรียบเสมือนเป็นองค์กรหนึ่งองค์กร โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทเป็นผู้นำของโรงเรียนหรือเป็นผู้บังคับบัญชาในโรงเรียน ในขณะที่ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน มีบทบาทเป็นผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในโรงเรียน

ต่อมาในภายหลัง มีนักวิชาการหลายท่านได้นำทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับมหาวิทยาลัย โดยมีฐานคิดเกี่ยวกับชั้นเรียน/ห้องเรียน เปรียบเสมือนเป็นองค์กรหนึ่งองค์กร ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทเปรียบเสมือนเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาในองค์กร และผู้เรียนมีบทบาทเปรียบเสมือนเป็นผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กร จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน พบว่า อาจารย์ผู้สอนที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ตามรับรู้ของผู้เรียน) จะส่งผลต่อผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพของผู้เรียน

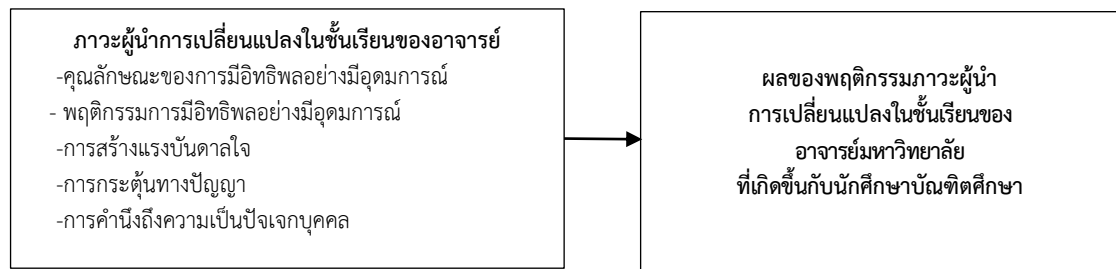
สำหรับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในบริบททางการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า สิ่งที่ยังไม่แพร่หลายมากนัก คืองานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ที่ใช้ฐานคิดว่าชั้นเรียน/ห้องเรียน ในระดับมหาวิทยาลัยเปรียบเสมือนเป็นองค์กรหนึ่งองค์กร รวมถึง การศึกษาผลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์และศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยเลือกใช้การวิจัยแบบผสานวิธี รูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบาย ซึ่งมีคำถามวิจัยหลัก ๆ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นคำถามการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับใด ส่วนที่สองเป็นคำถามการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจำนวน 2 คำถาม คือ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนเป็นอย่างไร และผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาบัณฑิตศึกษามีอะไรบ้าง และส่วนที่สามเป็นคำถามการวิจัยแบบผสานวิธี มีจำนวน 2 คำถาม คือ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (ในระยะแรก) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา ถูกนำไปใช้ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยเชิงคุณภาพ (ในระยะที่สอง) ได้อย่างไร และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (ในระยะที่สอง) ซึ่งเป็นข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน สามารถอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณ (ในระยะแรก) ซึ่งเป็นข้อมูลระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาได้อย่างไร ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้นอกจากจะเป็นข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยแล้ว การศึกษาครั้งนี้ ยังให้สารสนเทศเพิ่มเติมด้านวิธีการวิจัยแบบผสานวิธี รูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบาย ซึ่งจะช่วยให้นักวิจัยได้คำตอบของการวิจัยที่มีความชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น และมีความเข้าใจที่สมบูรณ์มากกว่าการนำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน
3. เพื่อศึกษาผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของครู/อาจารย์ ผู้วิจัยได้พัฒนากอบแนวคิดการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา จากแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของ Avolio, Bass, & Jung (1999, p. 444) ซึ่งได้จำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ (1) คุณลักษณะของการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (idealized influence attributes) (2) พฤติกรรมที่มีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (idealized influence behavior) (3) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspiration motivation) (4) การกระตุ้นทางปัญญา (intellectual stimulation) (5) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration) นอกจากนี้ ยังมีข้อค้นพบจากงานวิจัย ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของผู้สอน และพฤติกรรมของผู้เรียน (Balwant, 2016, p. 31; Bolkan & Goodboy, 2009, p. 301; Pounder, 2008, p. 238) และอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของผู้สอนที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Pounder, 2006, pp. 540-541) ตลอดจน คุณภาพของผู้เรียน (กุลนรี ถนอมสุข, 2551, น. 100) ผู้วิจัยจึงอาศัยข้อค้นพบจากงานวิจัยเหล่านี้ มาใช้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยแบบผสมวิธี รูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบาย หรือ Explanatory Sequential Design ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาสองระยะ (two-phase design) เริ่มต้นระยะแรก ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ต่อมาในระยะที่สอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการวิจัยแบบผสมวิธีในรูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบายนี้ Creswell and Plano Clark (2018, pp. 77-84) ได้จำแนกออกเป็น 2 รูปแบบย่อย คือ รูปแบบการเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย (case-selection) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การนำผลการวิจัยเชิงปริมาณ (ในระยะแรก) มาใช้ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยเชิงคุณภาพ (ในระยะที่สอง) เพื่อให้ได้ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีความเหมาะสมที่สุด โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposeful) และรูปแบบการติดตามผลเพื่ออธิบาย (follow-up explanation) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การใช้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (ในระยะที่สอง) มาช่วยในการอธิบายรายละเอียดของผลการวิจัยเชิงปริมาณ (ในระยะแรก) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบย่อยทั้ง 2 รูปแบบ

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาในระยะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษบัณฑิตศึกษา ตัวอย่างวิจัย คือ นักศึกษบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่ลงทะเบียนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัย จำนวน 220 คน จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 10 สถาบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบเติมคำตอบ จำนวน 13 ข้อ และ ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สำหรับข้อคำถามในส่วนนี้ เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัย ตามการรับรู้ของนักศึกษบัณฑิตศึกษา ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามภาวะผู้นำในชั้นเรียนของ Pounder (2004) สำหรับผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า ข้อคำถาม มีค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และเมื่อนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ไม่ใช่ตัวอย่างวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง ด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า แบบสอบถาม มีความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 สำหรับค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ พบว่า ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.27 – 0.81

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงปริมาณนี้ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

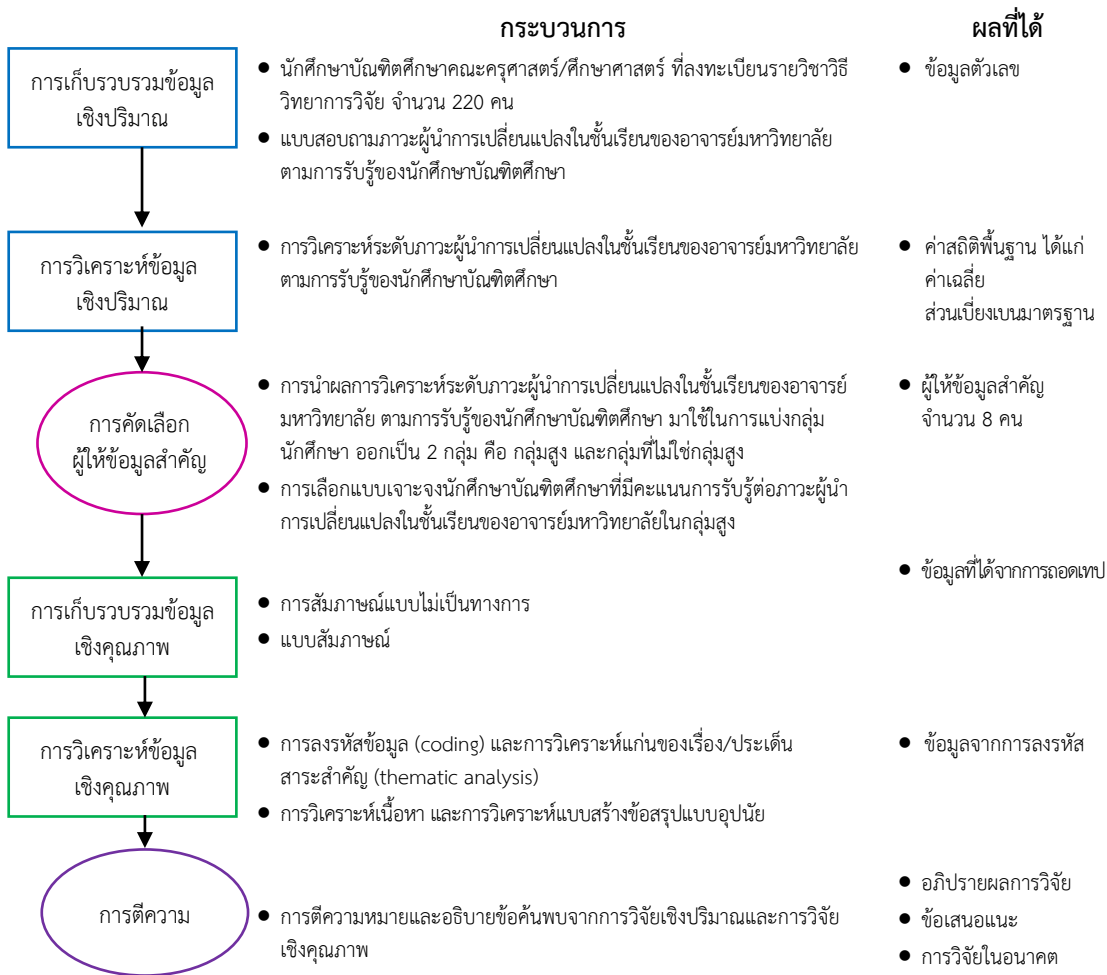
ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาในระยะนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน และ (2) เพื่อศึกษาผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษบัณฑิตศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่ลงทะเบียนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัย จำนวน 8 คน สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เป็นนักศึกษบัณฑิตศึกษาที่มีคะแนนการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยใน

กลุ่มสูง การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction)

การศึกษานี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตามเอกสารรับรองหมายเลข 2016/130.0504

สำหรับรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยในการศึกษานี้ แสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี รูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาโดยสรุปพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยทั้ง 5 องค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.16 ถึง 4.36 ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง สำหรับองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ คุณลักษณะของการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.36) รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา พฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28, 4.27, 4.20 และ 4.16 ตามลำดับ) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย

ตัวแปร/องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในภาพรวม	4.26	0.48	สูง
- คุณลักษณะของการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.36	0.54	สูง
- พฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.20	0.57	สูง
- การสร้างแรงบันดาลใจ	4.28	0.59	สูง
- การกระตุ้นทางปัญญา	4.27	0.58	สูง
- การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.16	0.68	สูง

หมายเหตุ: ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการจัดระดับค่าเฉลี่ย ออกเป็น 3 ระดับ เพื่อใช้ในการตีความค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย คือ คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 = ระดับพอใช้ คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67 = ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 = ระดับดีหรือระดับสูง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มาใช้ในการแบ่งกลุ่มนักศึกษาศึกษาโดยใช้ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ ซึ่งจำแนกการรับรู้ของนักศึกษาศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง มีคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.70 ขึ้นไป ตรงกับตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 80 และกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มสูง มีคะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่า 4.70 ตรงกับตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ ระหว่าง 1 – 79 เมื่อวิเคราะห์ตามเกณฑ์ดังกล่าว พบว่า นักศึกษาศึกษาศึกษาที่มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์ อยู่ในกลุ่มสูง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.70 ขึ้นไป มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.36 สำหรับนักศึกษาศึกษาศึกษาที่มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์ในกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มสูง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่า 4.70 มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 78.64 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นนักศึกษาศึกษาศึกษา ที่มีคะแนนการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในกลุ่มสูง จำนวน 8 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน และศึกษาผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาศึกษาศึกษา

ตารางที่ 2 การแบ่งกลุ่มภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามระดับการรับรู้ของนักศึกษาศึกษาศึกษา

กลุ่ม	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มสูง	80 ขึ้นไป	4.70 ขึ้นไป	47	21.36
กลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มสูง	1 – 79	ต่ำกว่า 4.70	173	78.64
รวม			220	100.00

ผลการศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาศึกษาศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนมีพฤติกรรมการสอน คุณลักษณะ หรือบุคลิกภาพที่แสดงออกมา ครอบคลุมพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ (1) คุณลักษณะการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เป็นพฤติกรรมการสอนที่ทำให้ผู้เรียน เกิดความภูมิใจที่ได้เรียนในรายวิชานั้น ๆ (2) พฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เป็นพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ได้สะท้อนความเชื่อและระบบคุณค่าของตนเองในระหว่างการสอน (3) การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นพฤติกรรมการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มองอนาคตที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนานวัตกรรม (4) การกระตุ้นทางปัญญาเป็นพฤติกรรมการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และนำเสนอประเด็นวิจัยใหม่ ๆ

และกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา และ (5) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นพฤติกรรมการสอนที่เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึง การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน

พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน	รายละเอียด	ข้อความที่นำมาจากข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
คุณลักษณะการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	ผู้เรียนเกิดความภูมิใจที่ได้เรียนในรายวิชานั้น ๆ	“..จริง ๆ คิดตามอ่านหนังสือของท่านอาจารย์มาโดยตลอด.รู้สึกดีใจและภูมิใจมาก ๆ ที่ตัวเองได้มีโอกาสเรียนวิชานี้ กับอาจารย์XXX เพราะอาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย อาจารย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ยากและซับซ้อน ให้เข้าใจง่ายและชัดเจน โดยใช้ตัวอย่างต่าง ๆ มาประกอบ...”
พฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	การสะท้อนความเชื่อและระบบคุณค่าของตนเอง ในระหว่างการสอน	“...ในระหว่างการเรียนการสอน อาจารย์ได้พูดสะท้อนถึงฐานคิด ความเชื่อของตนเอง รวมถึงทักษะของตนเองต่อวิธีการวิจัยต่าง ๆ เช่น การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมวิธี...”
การสร้างแรงบันดาลใจ	การมองอนาคตที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาวิทยานิพนธ์	“...อาจารย์มักจะชวนให้มองถึงสิ่งที่เกิดขึ้นต่อไปหลังจากที่ปิดคอร์สรายวิชานี้ เช่น การพัฒนาหัวข้อ การพัฒนาโครงร่างฯ หรือแม้แต่การทำวิทยานิพนธ์...”
การกระตุ้นทางปัญญา	- การกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และนำเสนอประเด็นวิจัยใหม่ ๆ - การกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา	“...อาจารย์มักจะตั้งคำถามให้นักศึกษาได้คิด วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่สนใจ จนตกผลึก และนำเสนอประเด็นวิจัยใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ...” “...ทุกคนจะต้องค้นคว้าหาแนวทางใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาจากฐานข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าแนวทางหรือวิธีการไหนที่เหมาะสมกับบริบทที่ตนเองจะศึกษา...”
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	- การเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน - การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล	“...ถึงแม้ว่านักศึกษาแต่ละคนที่มาเรียนวิชานี้ จะมาจากสาขาวิชาที่แตกต่างกัน หรือมีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกันไป แต่ส่วนสำคัญของการเรียนการสอนวิชานี้ คือ การที่ทุกคนได้ร่วมกันวิเคราะห์ วิพากษ์กรณีศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมักจะเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาที่สำคัญ ๆ และมีความหลากหลาย ทำให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น...” “...เพื่อน ๆ ในห้องจะทำงานที่ค่อนข้างหลากหลาย เช่น เป็นครู นักวิชาการ พนักงานบริษัทต่าง ๆ แต่ทุกคนสามารถนัดหมายท่านอาจารย์ เพื่อขอคำแนะนำ คำชี้แนะในประเด็นที่ตนเองสนใจ ตามช่วงเวลาและช่องทางที่แต่ละคนสะดวก...”

ผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษบัณฑิตศึกษา พบว่า พฤติกรรมการสอน คุณลักษณะ หรือบุคลิกภาพที่แสดงออกมาในการบริหารจัดการชั้นเรียน หรือในการบริหารจัดการการเรียนการสอนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัย ซึ่งเป็นกระบวนการที่อาจารย์ผู้สอนมีอิทธิพลต่อผู้เรียนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัย ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองทางการวิจัย ความเต็มใจในการเรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการเรียน ทักษะที่ดีต่อการวิจัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษบัณฑิตศึกษา

ผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษบัณฑิตศึกษา	ข้อความที่นำมาจากข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
การรับรู้ความสามารถของตนเองทางการวิจัย	“...ตอนนี้ มีความมั่นใจว่า ตัวเองสามารถนำเอาความรู้ต่าง ๆ ทางการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ รวมถึง การทำวิทยานิพนธ์ของตนเองได้...” “...ผมมั่นใจว่าสามารถออกแบบการวิจัยและดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้องตามหลักการวิจัย...” “...การนำบทความวิจัยที่เป็นภาษาอังกฤษมาฝึกอ่าน เป็นกิจกรรมการสอนที่มีประโยชน์มาก ทำให้มีความมั่นใจในการอ่านบทความวิจัยภาษาอังกฤษมากขึ้น รู้หลักการอ่านเพื่อให้ได้สาระสำคัญที่ถูกต้อง ตรงประเด็น เหมือนตัวเองอ่านได้ตรงจุดมากขึ้น...”

ตารางที่ 4 ผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษามัธยมศึกษา

ผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษามัธยมศึกษา	ข้อความที่นำมาจากข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ความเต็มใจในการเรียนรู้	“...พยายามศึกษาค้นคว้าหาแนวทางใหม่ ๆ วิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาแนวทางหรือวิธีการไหนที่เหมาะสมกับสิ่งที่สนใจจะศึกษา...” “...รู้สึกสนุกกับการอ่านบทความวิจัยใหม่ ๆ เพราะทำให้เราเข้าใจทฤษฎีต่างๆ เข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ และเข้าใจตัวแปรที่สนใจจะศึกษา ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น...”
ความมุ่งมั่นในการเรียน	“...ให้ความสำคัญ และทุ่มเทเวลาในการทำบ้านและงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชานี้ ให้ออกมาดีที่สุด ...จะเลือกทำบ้านวิชานี้ เป็นวิชาแรก...”
ทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย	“...การเรียนวิชานี้ ช่วยทำให้ตัวเองมีความรู้ลึกต่อการทำวิจัยที่เปลี่ยนไปจากเดิม ตอนนี้อยากว่าการทำวิจัย เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และช่วยทำให้เรามีวิธีคิด วิธีการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น...”
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย	“...ตัวเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยที่ชัดเจน ทั้งวิธีการวิจัยต่าง ๆ การออกแบบการวิจัย รวมถึง ข้อควรระวังต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัย...”

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ในขณะที่เดียวกันผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนจะมีพฤติกรรมการสอน คุณลักษณะ หรือบุคลิกภาพที่แสดงออกครอบคลุมพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ในทุกด้าน จากข้อค้นพบทั้ง 2 ส่วน อธิบายได้ว่า อาจารย์ผู้สอนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัยในระดับมัธยมศึกษา มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Esquilin-Perez (2018, pp. 105-112) ที่พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการสอนนั้น มีพฤติกรรมการสอนที่เป็นไปตามองค์ประกอบที่สำคัญของโมเดลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Balwant (2016, pp. 20-23) ที่พบว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ศึกษาในบริบททางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในระดับของรายวิชาต่าง ๆ ได้ โดยรายวิชา (course) หรือ ห้องเรียน (classroom) เสมือนกับเป็นกึ่งองค์กร (a quasi-organization) โดยอาจารย์ผู้สอน มีบทบาทเปรียบเสมือนเป็นผู้นำในองค์กร และผู้เรียนมีบทบาทเปรียบเสมือนเป็นผู้ตามในองค์กร (Balwant, 2016, p. 23; Pounder, 2009, p. 318)

การออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธี จากการพิจารณารูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ตามแนวคิดของ Creswell and Plano Clark (2018, pp. 77-84) พบว่า ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบาย หรือ Explanatory Sequential Design ทั้ง 2 รูปแบบย่อย ดังนี้

1. รูปแบบการเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย โดยนำผลการวิจัยเชิงปริมาณ (ในระยะแรก) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษามัธยมศึกษา มาใช้ในการแบ่งกลุ่มนักศึกษามัธยมศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง และกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มสูง จากนั้น ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัย เชิงคุณภาพ (ในระยะที่สอง) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงนักศึกษามัธยมศึกษา ที่มีคะแนนการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในกลุ่มสูง จำนวน 8 คน

2. รูปแบบการติดตามผลเพื่ออธิบาย โดยการนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (ในระยะที่สอง) ซึ่งเป็นข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน คุณลักษณะ หรือบุคลิกภาพที่แสดงออกของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในชั้นเรียน ไปช่วยอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณ (ในระยะแรก) ซึ่งเป็นข้อมูลระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษามัธยมศึกษา

ผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษามัธยมศึกษา พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอนวิธีวิทยาการวิจัยมีอิทธิพลต่อนักศึกษามัธยมศึกษา ในด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองทางการวิจัย ความเต็มใจในการเรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการเรียน ทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย สอดคล้องกับแนวคิดของ Rodriguez, Plax and Kearney (1996 as cited in Noland & Richards, 2014, p. 7) ที่ได้อธิบายถึงผู้สอนที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ว่าจะมีลักษณะการสอนที่นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Pounder (2014, p. 278) ที่พบว่า ผลลัพธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ การกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียน ความยึดมั่นผูกพันกับการเรียน และความพากเพียรในการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนในช่วงที่ตนเองมีเวลา ทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง และยังเป็นส่งเสริมพุทธิพิสัยและจิตพิสัยของผู้เรียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Balwant (2016, p. 31) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัย จึงอธิบายได้ว่า อาจารย์ผู้สอนรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผู้เรียน และสามารถยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย และด้านจิตพิสัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาบัณฑิตศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองทางการวิจัย มีความเต็มใจในการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย และมีความรู้ในเรื่องการวิจัย ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัยควรเล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้น/เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้นักศึกษาบัณฑิตศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น รวมถึง มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงถึงความเกี่ยวข้องกันของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาบัณฑิตศึกษาในด้านต่าง ๆ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ในการศึกษาครั้งต่อไปว่าตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร โดยพัฒนาเป็นโมเดลที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับ ผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา โดยสามารถอธิบายถึงผลทางตรง (อิทธิพลทางตรง) หรือผลทางอ้อม (อิทธิพลทางอ้อม) ของตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน และศึกษาผลของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เท่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป จึงควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล (นักศึกษาบัณฑิตศึกษา) แหล่งข้อมูล ที่เป็นเอกสาร (ประมวลรายวิชา เอกสารประกอบการสอน ใบงาน) แหล่งข้อมูลที่เป็นสถานการณ์ (การเรียนการสอนในชั้นเรียน) รวมถึงการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาเอกสาร เป็นต้น การออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพดังที่กล่าวไว้นี้ จะทำให้ได้ข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้การวิจัยแบบผสานวิธี รูปแบบต่อเนื่องเชิงอธิบาย หรือ Explanatory Sequential Design ในรูปแบบย่อย คือ รูปแบบการติดตามผลเพื่ออธิบาย หรือ Follow-up Explanation โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ในลักษณะของการติดตามผลเพื่ออธิบาย โดยนำผลการวิจัย เชิงคุณภาพ (ในระยะที่สอง) ซึ่งเป็นข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพที่แสดงออกของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ไปช่วยอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณ (ในระยะแรก) ซึ่งเป็นข้อมูลระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้

ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป จึงมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเลือกใช้รูปแบบ Convergent Design ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการศึกษาเพียงระยะเดียว (one-phase design) ภายใต้ปัญหาวิจัยเดียวกัน ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้ง 2 ส่วน ไปพร้อม ๆ กัน ในเวลาเดียวกัน แต่เป็นการดำเนินการวิจัยที่แยกจากกัน จากนั้น ผู้วิจัยจึงรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ส่วน เข้าด้วยกัน เพื่อตีความหมายซึ่งจุดเด่นของการดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธีในลักษณะนี้ คือ นักวิจัยจะมีข้อมูลที่หลากหลายสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นักวิจัยสามารถดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้ง 2 ส่วน ไปพร้อม ๆ กัน ในเวลาเดียวกัน ทำให้ประหยัดเวลาในการดำเนินการวิจัย

บรรณานุกรม

- กุลนรี ถนอมสุข. (2551). *การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครูที่มีต่อคุณภาพนักเรียน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Thanomsuk, K. (2008). *An analysis of direct and indirect effects of teachers' transformational leadership on student qualities* (Master of education thesis, program in educational research). Chulalongkorn University, Bangkok. [in Thai].
- Avolio, B. J., Bass, B. M. & Jung, D. I. (1999). Re-examining the components of transformational and transactional leadership using the multifactor leadership questionnaire. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 72, 441-462.
- Balwant, P. T. (2016). Transformational instructor-leadership in higher education teaching: A meta-analytic review and research agenda. *Journal of Leadership Studies*, 9(4), 20-42.
- Bolkan, S. & Goodboy, A. K. (2009). Transformational leadership in the classroom: Fostering student learning, student participation, and teacher credibility. *Journal of Instructional Psychology*, 36(4), 296-306.
- Bolkan, S. & Goodboy, A. K. (2011). Behavioral indicators of transformational leadership in the college classroom. *Qualitative Research Reports in Communication*, 12(1), 10-18.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Esquelin-Perez, D. (2018). *Faculty application of transformational leadership in a college success course* (Publication No. 10846684) [Doctoral dissertation, Capella University]. ProQuest Dissertations Publishing.
- Noland, A. & Richards, K. (2014). The relationship among transformational teaching and student motivation and learning. *The Journal of Effective Teaching*, 14(3), 5-20.
- Pounder, J. S. (2004). The classroom leadership styles of Hong Kong University teachers: A case study of teachers in a business school (Publication No. UMI U187876). [Doctoral dissertation, University of Leicester]. UMI Dissertation Publishing.
- _____. (2006). Transformational classroom leadership: The fourth wave of teacher leadership? *Educational Management Administration & Leadership*, 34(4), 533-545.
- _____. (2008). Transformational classroom leadership: A novel approach to evaluating classroom performance. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 33(3), 233-243.
- _____. (2009). Transformational classroom leadership: a basis for academic staff development. *Journal of Management Development*, 28(4), 317-325.
- _____. (2014). Quality reaching through transformational classroom leadership. *Quality Assurance in Education*, 22(3), 273-285.

ผลการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19
Results of HALO Model Teaching Management of the 5th Year Student
Teacher Internship at Demonstration School Faculty of Education Ubon
Ratchathani Rajabhat University in COVID-19 Situation

เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ¹ ชนารักษ์ เวชสวัสดิ์² และปิยาพัชญ์ นิธิศักรานนท์³
Sawettaporn Tangwancharoen¹ Chanarak Vetsawat² and Piyaphat Nithitakharanon³
(วันที่รับบทความ 24 ธันวาคม 2563, วันที่รับแก้ไขบทความ 2 กุมภาพันธ์ 2564, วันที่ตอบรับบทความ 3 เมษายน 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการสอนด้วยการสอนแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ในสถานการณ์ COVID-19 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้การสอนแบบ HALO Model และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19 ตัวอย่างการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ชั้นปีที่ 5 ฝึกปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการดำเนินกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19 มี 4 ขั้นตอน คือ เพิ่มพูนความรู้ ร่วมมือร่วมใจ ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน และสะท้อนผลเพื่อสรุปความสามารถ
2. ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ของนักศึกษา ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.82) หลังการพัฒนาอยู่ในคุณภาพระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D. = 0.57) 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D. = 0.74) หลังการพัฒนาอยู่ในคุณภาพระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D. = 0.59) และ 3) ด้านการวัดและการประเมินผล ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D. = 0.78) หลังการพัฒนาอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D. = 0.74)
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82

คำสำคัญ รูปแบบ HALO Model, การจัดการเรียนรู้, สถานการณ์ COVID-19

¹อาจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²อาจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³อาจารย์ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the management of learning activities using the HALO model of the 5th year student teacher internship in the COVID-19 situation, 2) examine the ability on learning activity management of the 5th year student teacher internship using HALO model, and 3) determine satisfaction of the 5th year student teacher internship towards the use of HALO model teaching management. The sample was purposive sampling including of 23 student teachers in their 5th year internship at Demonstration school, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University. Research tools were the teaching management evaluation form, teaching reflection, and satisfaction evaluation. Statistical analysis included average and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. Results of learning activities using the HALO model teaching management consisted of 4 steps, including knowledge accumulation, learning collaboration, teaching as real situation in classroom, and competent reflection.
2. Results of the ability on learning activity management of the 5th year student teacher internship indicated 1) learning activity preparation aspect was increased from a high level ($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.82) to the highest level ($\bar{X}=4.60$, S.D. = 0.57), 2) learning management aspect was increased from a high level ($\bar{X}=4.20$, S.D. = 0.74) to the highest level ($\bar{X}=4.56$, S.D. = 0.59), and 3) learning evaluation aspect was at a high level ($\bar{X}=4.13$, S.D. = 0.78), ($\bar{X}=4.34$, S.D. = 0.74), respectively.
3. Results on satisfaction towards the use of HALO model teaching management in the COVID1- situation found that the overall satisfaction was at the highest level ($\bar{X}=4.53$, SD. 0.82)

Keywords HALO model, Learning management, COVID-19 situation

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) เน้นการวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะและมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพร่างกายแข็งแรง ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายเป้าหมายสำคัญคือ คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองที่ดีและตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีวิถีชีวิตที่พอเพียงและมีความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ซึ่งในมาตรา 6 กล่าวว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน และสื่อ เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นหาดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้เรียนพร้อม ๆ กับทำหน้าที่รวบรวม สังเคราะห์ สร้างและเผยแพร่ความรู้ให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งในฐานะสถาบันผู้ผลิตครูจึงควรจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด การร่วมมือกันในการร่วมอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเนื่องจากผู้เรียนถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่บทบาทการมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Raymond, 1997, p 572) อีกทั้งยังเป็นการเตรียมผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนด กลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสุขในสังคมไทยและสังคมโลก แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกได้พบปัญหาและอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่

เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งนับเป็นโรคอุบัติใหม่ในปี 2019 ที่มีการติดต่อจากเชื้อไวรัสที่มีวิวัฒนาการเป็นไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงแก่มนุษยชาติในทุก ๆ ด้าน สังคม เศรษฐกิจ และในช่วงเวลาที่ยังคิดค้นวัคซีนป้องกัน ไวรัส COVID-19 ไม่ได้นั้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้คนในวงกว้าง เพราะทุกคนต่างต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตัวเองเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน ในส่วนของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการช่วยเหลือตนเองเป็นทุนเดิมอยู่แล้วกลับถูกผลกระทบหนัก คนทำงานที่ต้องหยุดงานจนเสียรายได้ หรือในบางรายอาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นการทำงานแบบ Work from Home และนอกจากนั้น COVID-19 ยังเป็นปัจจัยเร่งในการปฏิรูปการจัดการศึกษาทุกระดับทั่วโลกครั้งใหญ่ “UNESCO” ได้คาดการณ์ว่าขณะนี้มียุโรป นักศึกษา 363 ล้านคนทั่วโลก ได้รับผลกระทบจากวิกฤต “COVID-19” และประมาณการณ์ว่ามีสถาบันการศึกษาใน 15 ประเทศ ทั้งในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกกลาง ยุโรป และอเมริกาเหนือ ได้ปิดการเรียนการสอนที่โรงเรียน และมหาวิทยาลัย ขณะที่สถาบันการศึกษาในหลายประเทศ นำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ เพื่อเปิดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ ประเทศจีน ประเทศแรกที่ประกาศหยุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียน และมหาวิทยาลัยเปิดการเรียนการสอนออนไลน์ สหรัฐอเมริกาป้องกันการแพร่ระบาด และมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกในสหรัฐอเมริกา เช่น “Harvard” ประกาศจะใช้การเรียนการสอนเสมือนจริง (Virtual Education) ผู้เรียนจำนวนกว่า 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่า 90% ของผู้เรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบ ถูกปั่นป่วนกระบวนการเรียนรู้ และในประเทศไทยเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาต้องเลื่อนการเปิดภาคเรียนออกไปหลายสัปดาห์ ทำให้เสียโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตนเองจึงทำให้วงการศึกษาดันตัวอย่างก้าวกระโดดและหันมาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ทำให้อาจารย์ ครูผู้สอน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และผู้เรียน ต้องแสวงหาทักษะในการเรียนรู้และการสื่อสารที่ หลากหลายและปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาต้องปรับตัวกับวิธีการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ผ่านระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยอาศัยเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ตเป็นตัวขับเคลื่อน การเรียนการสอนออนไลน์ทำให้เกิดการสร้างคุณภาพมาตรฐานทางการศึกษาใหม่ของโลก “Educational Technology” หรือ “EdTech” มีการนำเทคโนโลยีมาผสมผสาน เกิดการเรียนรูปแบบใหม่มาใช้ที่ช่วยให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น ฉลาดขึ้น และสามารถนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นส่วนบุคคล (Personalization) สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลามากกว่าการเรียนในห้องเรียนมากขึ้น (วิจัย วงษ์ใหญ่ และมารุฒ พัฒนาผล, 2563, น. 12; กิตติพงษ์ พุ่มพวงและทิพรัตน์ สิทธิวงศ์, 2561, น. 55 และดนัยศักดิ์ กาโร, 2562, น. 8)

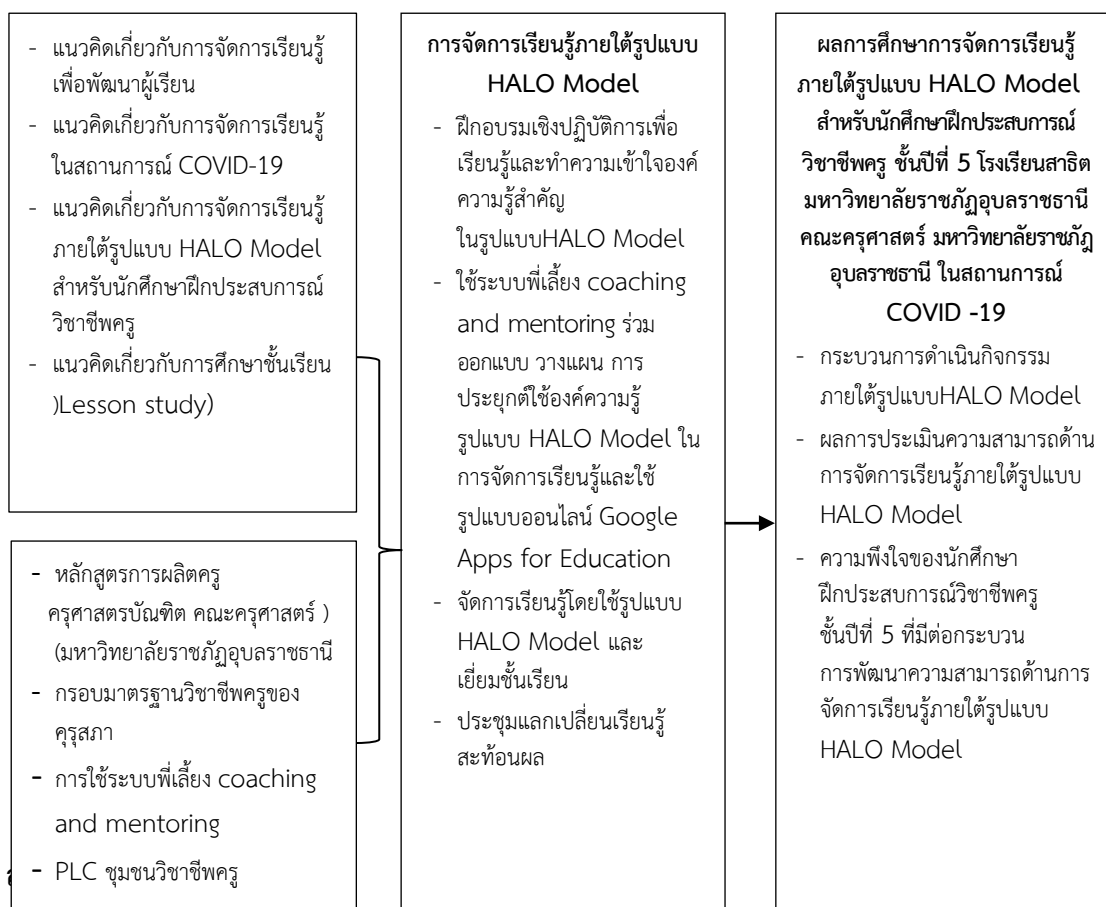
ด้วยเหตุนี้ทางคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19 โดยศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ภายใต้รูปแบบ HALO Model โดยใช้รูปแบบออนไลน์ร่วมด้วย และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัยควบคู่ไปกับความเปลี่ยนแปลง โดยการใช้การสะท้อนบทเรียนด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อพัฒนานักศึกษาครูสู่บัณฑิตครูให้มีสมรรถนะในด้านการจัดการเรียนการสอนและองค์ความรู้ควบคู่กับจิตวิญญาณความเป็นครู สู่การพัฒนาการศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยผลการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภายใต้รูปแบบ HALO Model สรุปเป็นแผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นักศึกษาที่ได้รับกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model จะมีการพัฒนาด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 351 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model มีดังนี้

2.1 กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) เพิ่มพูนความรู้ มีกิจกรรมประกอบด้วย ปฐมนิเทศ และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ทั้งในรูปแบบ (ON-SITE และ ONLINE ผ่าน Google Apps for Education) 2) ร่วมมือร่วมใจ มีกิจกรรมประกอบด้วย สาธิตการใช้กระดาน และเขียนแผนจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง 3) ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน มีกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมความพร้อม 2) รู้จักตั้งข้อสังเกตในการเรียนรู้ 3) มีความคิดของตนเอง 4) อภิปรายเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม 5) ทบทวนเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ 4) สะท้อนผลเพื่อสรุปความสามารถ มีกิจกรรมกิจกรรมสะท้อนการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ จากอาจารย์นิเทศก์ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมมีรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง สารการเรียนรู้ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.2 ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ได้กำหนดเกณฑ์ค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบในกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67–1.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 ที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผลการประเมินความสอดคล้องของความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60–1.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และความเหมาะสมมีค่าความเหมาะสมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.26 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามจนได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ต่อไป

2.4 แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19 เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ครอบคลุมประเด็นความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ผู้วิจัยจะใช้ประเมินนักศึกษาทั้งก่อนและหลังการใช้กระบวนการ รายละเอียดการสร้างมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด องค์ประกอบ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้
2. กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้
3. สร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model
4. นำแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

พิจารณาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกที่มีคุณภาพ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่า แบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67-1.00 ในทุกข้อคำถามสามารถนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในขั้นตอนต่อไปได้

3. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การกำหนดแบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้แบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest Design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2536, น. 65) ดังแบบแผนการทดลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองในการดำเนินการทดลอง

ก่อนทดลอง		หลังทดลอง
O_1	X	O_2

เมื่อ O_1 แทน การวัดความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ก่อนการใช้กระบวนการ

X แทน การจัดกิจกรรมตามกระบวนการ

O_2 แทน การวัดความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้หลังใช้กระบวนการ

3.2 การติดต่อประสานงานการทดลอง

ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากตัวอย่าง แล้วชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย การวัดและประเมินผล

3.3 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะศึกษาข้อมูลและเตรียมการ ก่อนการทดลองผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล สภาพปัจจุบันและปัญหาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เตรียมเอกสารสถานที่และวิทยากร เพื่อดำเนินการใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่วางไว้

ระยะออกแบบและพัฒนากระบวนการ ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและพัฒนากระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model โดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษาในระยะแรกมากำหนดโครงสร้างเพื่อหาขั้นตอนกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้

ระยะใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วมาใช้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนที่วางไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2. ความยากของแบบวัด ใช้วิธีพิจารณาสัดส่วนของผู้สอบที่ตอบข้อนั้นได้ถูกต้องต่อผู้สอบทั้งหมด จะพิจารณาเป็นรายข้อของแบบทดสอบ

3. อำนาจจำแนกของแบบวัด ใช้วิธีอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

4. ความเที่ยงของแบบวัดโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

4.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 เพิ่มพูนความรู้ ประกอบด้วยกิจกรรมปฐมนิเทศ และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ทั้งในรูปแบบอบรมในชั้นเรียน และให้ความรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชัน (ON-SITE และ ONLINE ผ่าน Google Apps for Education)

1.2 ร่วมมือร่วมใจ ประกอบด้วยกิจกรรมสาธิตการใช้กระดาน และเขียนแผนจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์, ครูพี่เลี้ยง, และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5

1.3 ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ภายใต้รูปแบบ HALO Model ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมความพร้อม 2) รู้จักตั้งข้อสังเกตในการเรียนรู้ 3) มีความคิดของตัวเอง 4) อภิปรายเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม 5) ทบทวนเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้จากนั้นมีการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยการประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา

1.4 สะท้อนผลเพื่อสรุปความสามารถ ประกอบด้วย กิจกรรมสะท้อนการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้จากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง และสะท้อนการความสามารถจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักศึกษา

2. ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ของนักศึกษามีดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.82) หลังการพัฒนาอยู่ในคุณภาพระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D. = 0.57) 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D. = 0.74) หลังการพัฒนาอยู่ในคุณภาพระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D. = 0.59) และ 3) ด้านการวัดและการประเมินผล ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D. = 0.78) หลังการพัฒนาอยู่ในคุณภาพระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D. = 0.74)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 ที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.50) ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของกระบวนการจัดการกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model จัดได้ตรงความต้องการ ($\bar{X}=4.60$, S.D. = 0.52) 2) ระบบการเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ช่วยส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=4.50$, S.D. = 0.53) 3) ระบบการให้ความรู้และนิเทศ (Coaching and Mentoring) ออนไลน์ google for education ในสถานการณ์โควิด 19 มีความเหมาะสมและง่ายต่อการเข้าถึง ($\bar{X}=4.40$, S.D. = 0.52) 4) การออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องเหมาะสมภายใต้รูปแบบ HALO Model ($\bar{X}=4.60$, S.D. = 0.52) 5) เนื้อหาการอบรมออนไลน์ ภายใต้รูปแบบ HALO Model (ฝึกปฏิบัติการ Healthy School, Akita Action, Lesson Study และ Open class) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ($\bar{X}=4.50$, S.D. = 0.53) 6) ความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับช่วยเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.50$, S.D. = 0.53) 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ($\bar{X}=4.50$, S.D. = 0.53) 8) แนวทางการวัดผลและประเมินผลภายใต้รูปแบบ HALO Model ($\bar{X}=4.40$, S.D. = 0.52) 9) การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ($\bar{X}=4.60$, S.D. = 0.52) และ 10) การเข้าร่วมกระบวนการจัดการกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างรอบด้าน ($\bar{X}=4.70$, S.D. = 0.48)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ทั้ง 3 ระยะคือ ระยะศึกษาข้อมูลและเตรียมการ ระยะออกแบบและพัฒนากระบวนการ และระยะใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ จนกระทั่งได้กระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ทั้ง 4 ขั้นตอน ซึ่งกระบวนการพัฒนาพบว่าเมื่อนำไปใช้พัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 มีความเหมาะสม และมีความสมบูรณ์ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยมีกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบ อีกทั้งมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างครูพี่เลี้ยง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม สะท้อนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นระยะ มีการศึกษาบทเรียนและศึกษาชั้นเรียนร่วมกัน แนวปฏิบัติของการศึกษาบทเรียนและชั้นเรียน เป็นกระบวนการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการสอนจากเพื่อนครูด้วยกัน ทำให้เกิดการยอมรับข้อบกพร่องของตนเองแล้วนำมาปรับปรุง ซึ่งการศึกษบทเรียนเป็นการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู เพื่อนำไปสู่การเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นแบบแผนการพัฒนาด้านวิชาชีพ

ของครูที่มีคุณภาพสูง ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูคงสภาพอย่างต่อเนื่อง ในการแสวงหาความร่วมมือและสะสมความรู้ความสามารถของผู้ร่วมพัฒนาได้ ซึ่ง Lewis (2002, p. 3) ได้กล่าวว่าการศึกษาดูแบบเรียนมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมมือกันของครู เพื่อวางแผนและสังเกตการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การกำหนดให้ครูคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ขณะที่ครูคนอื่นคอยสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนแล้วผู้สอนทุกคนจะร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องภายหลัง กิจกรรมบทเรียนสำเร็จลง ผลจากการอภิปรายจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขบทเรียนในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป สามารถยึดโยงกับงานการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community) ของครูให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัตติวัน ลัมประสงค (2563, น. 1959) ได้พัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการทดลองใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.28 โดยอาศัยนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น ใช้กระบวนการสะท้อนปัญหาในการจัดการเรียนการสอน จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของเพื่อนครู ทำให้สามารถมองเห็นข้อบกพร่อง และสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งกระตุ้นให้ครูผู้สอนค้นหานวัตกรรม สื่อการสอน และวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากเดิมเพื่อการสร้างความสนใจให้กับการสอนและบทเรียน ทำให้นักเรียนเรียนได้อย่างมีความสุข และมีแรงกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น

2. ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model ของนักศึกษาโดยรวม

1) ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการวัดและการประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา โดยกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้รูปแบบ HALO Model ได้มีกระบวนการปฐมนิเทศในการให้ความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ แนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล ร่วมกับคุณครูพี่เลี้ยง พูดคุยแลกเปลี่ยนปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ก่อนที่จะนำไปปฏิบัติการจริงในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์ฤทัย คลังพล และ วีสสร จิโรจพันธุ์ (2559, น. 178-188) โดยก่อนที่จะส่งตัวนักศึกษาครูไปออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการจัดอบรมเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้การประเมินผลการเรียนรู้ และควรจัดเป็นระยะ เพื่อพัฒนาการ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือเรื่องความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ครูผู้สอน ในฐานะเป็นผู้จัดวิธีการเรียนการสอน ต้องนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์หาจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถัย อินตา (2559, น. 131-142) ในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างร่วมมือ โดยนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีความสามารถแตกต่างกัน ได้ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พรณัฐ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2560, น. 104-122) ความสามารถในการจัดประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้ของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างพี่เลี้ยงทางวิชาการในการวิเคราะห์นักศึกษาในความดูแล และการวางแผนในการนิเทศการสอนเป็นรายบุคคลให้คำแนะนำทางวิชาการที่มีคุณภาพ ให้มีความก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งตามศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคน ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ทำให้เกิดความอบอุ่นฉันท์มิตรในระหว่างกระบวนการ

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 ที่มีต่อการดำเนินกิจกรรม ภายใต้รูปแบบ HALO Model ในสถานการณ์ COVID-19 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับการพัฒนาภายใต้รูปแบบ HALO Model ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ ได้แก่ กระบวนการจัดกิจกรรมภายใต้รูปแบบ HALO Model จัดได้ตรงตามการ ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน การใช้ Google App เพื่อการศึกษา มีการให้ความรู้ผ่านกรอบออนไลน์ ภายใต้รูปแบบ HALO Model (Healthy School, Akita Action, Lesson Study และ Open class) โดยการออกแบบกิจกรรม แนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคการบริหารกระดาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับช่วยเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ แนวทางการวัดผลและประเมินผล และได้รับการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้และ

ประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน รวมถึงในสถานการณ์ COVID-19 สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ทำให้บางช่วงมีการปิดเรียนเป็นระยะ ซึ่งทำให้กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19 ต้องมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ Google App เพื่อการศึกษาเข้ามาใช้ในการอบรมพัฒนา การนิเทศ การประชุมออนไลน์ การทำงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อเสนอแนะแก้ไขเอกสารผ่านระบบคลาวด์ ซึ่งสอดคล้องกับ มารยาท โยทองยศ และศิริวรรณ ว่องวิรุฒิ (2559, น. 153-163) ที่นำ Google App เพื่อการศึกษา มาส่งเสริมนำไปใช้ในการเรียนรู้เพื่อทำงานร่วมกันเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพรอบด้านได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การนำผลของการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19 ไปใช้ นักศึกษาควรได้รับการสนับสนุนและการให้ขวัญกำลังใจจากอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยง เป็นระยะ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้นี้ ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อ ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก็มีโอกาสเข้าไปสังเกตชั้นเรียนจริง จึงจะมองเห็นข้อบกพร่องและสิ่งที่ต้องนำมาปรับปรุง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของผู้ที่ผ่านการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กิตติพงษ์ พุ่มพวง และทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนิสิตอุดมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(2), 1-11.
- Phumpuang, K. and Sittiwong, T. (2018). The Development of Flipped Classroom Learning Activities with Collaborative Learning Approach for Undergraduate. *Journal of Education Naresuan University*, 20(2), 1-11. [in Thai]
- กันต์ฤทัย คลังพหล และวิมลพร จิโรจพันธ์. (2559). ผลการพัฒนาความสามารถด้านการประเมินผลการเรียนรู้. *วารสารบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(2), 178-188.
- Klangphahol, K. and Jirojphan, W. (2017). Result of developing the ability to access learning outcome of student teacher. *Journal of Graduates Valayaalongkron Rajabhat University*, 10(2), 178-188. [in Thai]
- ณัฐตะวัน ลิ้มประสงศ์. (2563). รูปแบบการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(5), 1959-1972.
- Nattawan, L. (2021). Model to Drive of the Professional Learning Community Process. *The Journal of MCU Peace Studies*, 8(5), 1959-1972. [in Thai]
- ดนัยศักดิ์ กาโร. (2562). *ปฏิบัติการสอนสู่ห้องเรียน 4.0 ด้วย Google for Education*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Karo, D. (2019). *Teaching revolution to The Classroom 4.0 with Google for Education*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]

- ปารณีย์ ขาวเจริญ. (2560). การศึกษาสภาพการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11(1), 99-108.
- Khaocharoen P.(2018). A Study of Supervision Student Teachers Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. *The Far Eastern University academic journals*, 11(1), 99-108. [in Thai]
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร, นภาเดช บุญเชิดชู และกนิษฐา เขาวัดทนกุล.(2560). รูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นพี่เลี้ยงวิชาการ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู.*Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(3), 104-122.
- Kitroongrueng, P., Pipatmongkonporn, I., Pipatmongkonporn, N., and Chaowatthanakun, Kanintha. (2017). The Potential Enhancement Model for Teacher Supervisors and Cooperating Teachers to develop the abilities to be Mentors for Student Teachers. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 104-122. [in Thai]
- มารยาท โยทองยศ และศิริวรรณ ว่องวีรจุฑิ.(2559) ที่ได้วิจัยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีเกิลแอปส์เพื่อการศึกษาาระดับปริญญาตรี.*วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 8(2), 153-163
- Yotongyos, M. and Wongveeravuti, S. (2016). Causal model of undergraduate students's learning by google for education technology. *Panyapiwat Journal*, 8(2), 153-163. [in Thai]
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุฒ พัฒนาผล. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Wongyai, W. and Patphol, M. (2020). *New Normal Learning*. Bangkok: Innovative Leaders Center in Curriculum & Learning. [in Thai]
- อรทัย อินตา. (2559). การใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาราชการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.*วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 10(1), 131-142.
- Inta, O. (2017). Using Cooperative Learning Method to Develop Lesson Plan Writing Ability for Elementary Program Students in Chiang Mai Rajabhat University. *Journal of Far Eastern* , 10(1), 131-142. [in Thai]
- Lewis, C. *Lesson Study: A Handbook of Teacher-Led Instructional Change*. Philadelphia: Research for Better Schools, 2002.
- Raymond, A. (1997). Inconsistency between a Beginning elementary School Teacher's Mathematics Beliefs and Teaching Practices. *Journal Research in Mathematics Education*, 28(5), 550-576.

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านท่าบ่อ
ตำบลแจระแม อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี
Predictive Factors of Behaviors for Prevention of Osteoarthritis among
Elderly in Ban Tha Bo, Chaerama Subdistrict, Mueang District,
Ubon Ratchathani Province

ชลธิชา อรุณพงษ์¹ พรทิพย์ ปุกหุด²
Chonthicha Arunphong¹ Pornthip Pukahuta²

(วันที่รับบทความ 30 มีนาคม 2564, วันที่รับแก้ไขบทความ 30 เมษายน 2564, วันที่ตอบรับบทความ 13 มิถุนายน 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านท่าบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยชีวสังคมความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม และแรงสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ 3) สังเคราะห์ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านท่าบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 243 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยทำนายต่าง ๆ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน วิเคราะห์อำนาจการทำนายของแต่ละปัจจัยกับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Enter และวิธี Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 2.89$, $SD=0.26$) ตัวอย่างเป็น เพศชาย 101 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 เพศหญิง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 อายุสูงสุด 92 ปี อายุต่ำสุด 60 ปี ส่วนใหญ่มีค่า BMI ปกติ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 202 คน คิดเป็นร้อยละ 83.1 มีความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.83$ $SD = 0.34$) และได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$ $SD=1.18$)

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ BMI ($r=.473$) ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม ($r=.537$) แรงสนับสนุนจากครอบครัว ($r=.565$) แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ($r=.464$) และมี 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ($r=.245$)

3. ตัวแปรที่ดีที่สุดที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ มี 5 ตัว ได้แก่ แรงสนับสนุนจากครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม BMI แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 33.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .236

คำสำคัญ พฤติกรรมการป้องกัน, โรคข้อเข่าเสื่อม, ผู้สูงอายุ

¹ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต สร้างเสริมสุขภาพ สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

² สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

Abstract

This research aimed to 1) study the behaviors for prevention of Osteoarthritis among Elderly in Ban Tha Bo, Chaerama Subdistrict, Mueang District, Ubon Ratchathani Province; and 2) study the relationship between bio-social factors knowledge of osteoarthritis, perceived severity of osteoarthritis and social support on behaviors for prevention of osteoarthritis among Elderly; and 3) synthesize good predictors of behaviors for prevention of osteoarthritis among Elderly. The subjects were 243 Elderly Population Male and Female age up to 60 years old in Ban Tha Bo Chaerama Subdistrict, Mueang District, Ubon Ratchathani Province. Sampling was done by Simple Random Sampling technique. The instrument was a test and a questionnaire. Analyze the relationship of various predictive factors with behaviors for prevent of osteoarthritis among the elderly using Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The predictive power of each factor was analyzed and the elderly osteoarthritis prevention behaviors were analyzed using Multiple regression Analysis using Enter and Stepwise methods.

The research findings were as follows:

1. The overall elderly osteoarthritis prevention behaviors were at frequent practice levels ($\bar{X} = 2.89$, $SD=0.26$) The subjects were male 101 accounted for 41.6 percent, female 142 accounted for 58.4 percent, maximum age 92 years, minimum age 60 years. Most of them had normal BMIs of 137 people accounted for 56.4 percent. Most of them had primary education, 202 people accounted for 83.1 percent. They had knowledge about osteoarthritis at the moderate level, of 132 people accounted for 56.4 percent. The overall perceived severity of osteoarthritis was at a high level of agreement ($\bar{X} = 3.83$, $SD = 0.34$). and received overall social support at a moderate level ($\bar{X} = 3.25$, $SD=1.18$).
2. The relationship between various predictive factors and behaviors for prevention of osteoarthritis among Elderly were statistically significant linear correlation at the .01 level were BMI ($r=.473$), knowledge of osteoarthritis ($r=.537$), support from family ($r=.565$), support from Public Health officer ($r=.464$), and there was a various predictive factor statistically significant linear correlation at the .05 level was perceived severity of osteoarthritis ($r=.245$)
3. Five best predictors for prevention of osteoarthritis among Elderly were support from family, knowledge of osteoarthritis, BMI, support from Public Health officer and perceived severity of osteoarthritis altogether these predictive variables could predict prevention of osteoarthritis among Elderly at 33.90 percent accuracy and the standard error of estimation was. 236.

Keywords Behaviors for Prevention, Osteoarthritis, Elderly

บทนำ

วัยสูงอายุ (Elderly) เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอย เนื่องจากความเสื่อมของการทำงานระบบต่าง ๆ ทั่วร่างกาย ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ ในปัจจุบันผู้สูงอายุเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศไทย ที่นับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ และมีอายุขัยยืนยาวขึ้นเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข (สกุณา บุญนารกร, 2556, น. 247) จากสถิติในอดีตเมื่อปี 2503 สัดส่วนของประชากรสูงอายุกับประชากรทั้งหมดมีเพียง 1.2 ล้านคน หรือร้อยละ 4.60 และในอีก 30 ปีต่อมา พ.ศ.2533 ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 4.02 ล้านคน หรือร้อยละ 7.36 คาดว่าประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 10.75 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 15.28 ในปี 2563 (นิตยา ภาสูนันท์, 2548, น. 5)

โรคข้อเข่าเสื่อมเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญพบมากในวัยกลางคน และผู้สูงอายุซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อมมาก ถ้าไม่ได้รับการรักษาหรือปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสม โรคจะดำเนินไปเรื่อย ๆ อาจทำให้ความเจ็บปวด ข้อเข่าผิดรูป เดินได้ไม่ปกติ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ก็ทำได้ไม่สะดวก จะมีความทุกข์ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ข้อเข่าเสื่อมเป็นภาวะที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ มักพบบ่อยในผู้ที่อายุเกิน 60 ปี พบมากในผู้หญิง และผู้ที่มีน้ำหนักตัวมาก มักเป็นทั้ง 2 ข้าง อาการในระยะแรกจะเริ่มปวดเข่าเวลาที่มีการเคลื่อนไหว เช่น เดินขึ้นลงบันได หรือนั่งพับเข่า อาการจะดีขึ้นเมื่อหยุดพักการใช้ข้อ ร่วมกับมีอาการข้อฝืดขัดโดยเฉพาะเมื่อหยุดการเคลื่อนไหวเป็นเวลานาน เมื่อขยับข้อจะรู้สึกถึงการเสียดสีของกระดูกหรือมีเสียงดังในข้อเมื่อมีภาวะข้อเสื่อมรุนแรง อาการปวดจะรุนแรงมากขึ้น บางครั้งปวดเวลากลางคืน อาจคลำส่วนกระดูกงอกได้บริเวณด้านข้างข้อ เมื่อเกร็งกล้ามเนื้อต้นขาเต็มที่ จะมีอาการปวดหรือเสียวบริเวณกระดูกสะบ้า หากมีการอักเสบจะมีข้อบวม ร้อน และตรวจพบน้ำในช่องข้อ ถ้ามีข้อเสื่อมมานานจะพบว่า เขยียดหรือข้อเข่าได้ไม่ค่อยสุด กล้ามเนื้อต้นขาลีบ ข้อเข่าโก่ง หลวม หรือบิดเบี้ยวผิดรูป ทำให้เดินและใช้ชีวิตประจำวันลำบาก และมีอาการปวดเวลาเดินหรือขยับ (วิโรจน์ กวินวงศ์โกวิท, 2559, น. 28)

ข้อมูลจากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 ของกองโรคไม่ติดต่อ กองควบคุมโรค สำนักโรคไม่ติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเกี่ยวกับประวัติที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ได้แก่ โรคข้อเข่าเสื่อมเป็นภาวะที่พบประมาณหนึ่งในสี่ของผู้สูงอายุ (ประมาณ 2.2 ล้านคน) รองลงมาคือ โรคเกาต์ (ร้อยละ 5.4) โรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด (ร้อยละ 4.6) โรคหอบหืด (ร้อยละ 4.6) โรคหลอดเลือดสมอง (ร้อยละ 2.6) และโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (ร้อยละ 1.6) จากข้อมูลสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2560 พบว่า มีผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมมารับบริการในหน่วยบริการระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจาก 241,135 ราย เป็น 274,133 ราย เฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 8,250 ราย และในช่วงปี 2557-2559 พบว่ามีผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าจำนวน 6,353 ราย 8,690 ราย และ 10,736 ราย ตามลำดับ คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 23 ต่อปี จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่สถานการณ์โรคข้อเข่าเสื่อมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยปี พ.ศ. 2556-2558 พบร้อยละ 30.1, 32.4 และ 43.1 ตามลำดับ (สุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน, 2563, น. 28) ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.2559 ที่สำรวจข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-100 ปี ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพศชายจำนวน 708 คน เพศหญิง 816 คน รวมประชากรผู้สูงอายุ 1,524 คน จากจำนวนประชากรในตำบลแจระแมทั้งหมด 10,433 คน แม้ว่าในปี 2562 จะยังไม่มีสถิติเข้ารับการรักษาด้วยโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแก แต่จากสถิติการมารับบริการด้วยอาการปวดข้อเข่าและปวดขาของผู้ที่มรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีทั้งหมด 135 คน และในปี 2563 มีจำนวน 214 คน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้น อาการปวดข้อเข่าเป็นอาการเริ่มต้นของโรคข้อเข่าเสื่อม เนื่องจากกระบวนการความแก่หรือความชรา (Aging Process) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย เริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนเติบโตเป็นทารก และเข้าสู่ผู้ใหญ่ในช่วงเวลาเหล่านี้เซลล์จะเปลี่ยนแปลงในทางเสริมสร้าง เมื่อพ้นวัยผู้ใหญ่แล้ว จะมีผลการสลายของเซลล์มากกว่าสร้าง ทำให้สมรรถภาพการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ลดลง กระดูกจะมีความเปราะบางเนื่องจากมีความเสื่อมสลายของแคลเซียมออกจากกระดูกมากขึ้น การขาดวิตามินดีทำให้กระดูกพรุน หักง่าย เกิดความเสื่อมของกระดูกอ่อนผิวข้อ ทั้งทางด้านรูปร่าง โครงสร้าง การทำงานของกระดูกข้อต่อและกระดูกบริเวณใกล้เคียง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่สามารถกลับสู่สภาพเดิมและอาจมีความเสื่อมรุนแรงขึ้นตามลำดับ (สกุณา บุญนารากร, 2556, น. 258)

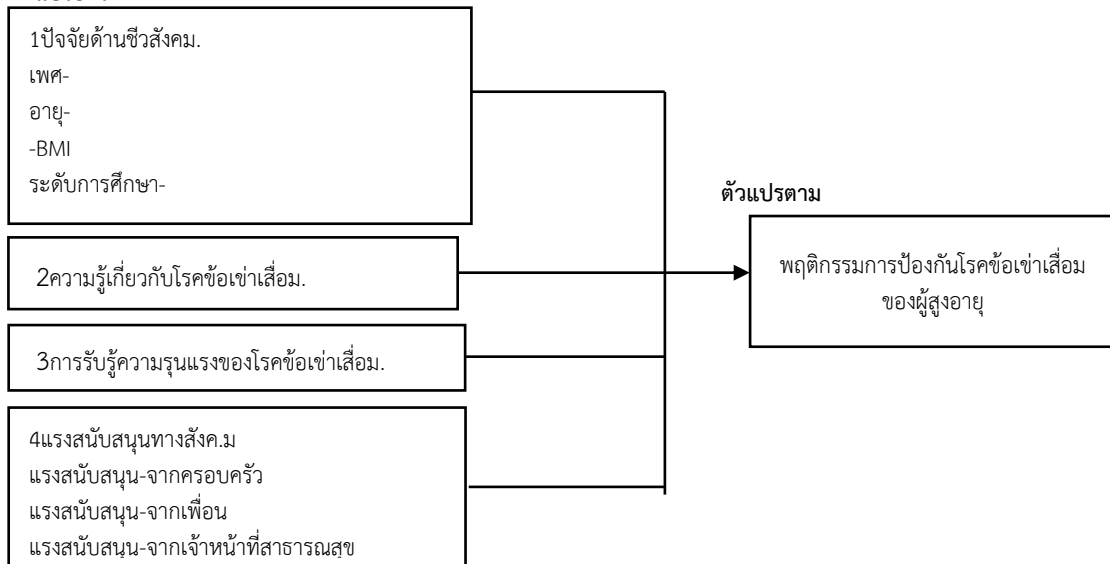
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านท่าบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ตามกรอบแนวคิดซึ่งได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีของ PRECEDE Framework Model ที่มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ซึ่งด้านปัจจัยนำใช้แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ของโรคข้อเข่าเสื่อม ด้านปัจจัยเอื้อใช้แนวคิดการรับรู้ความรุนแรงโรคข้อเข่าเสื่อม และด้านปัจจัยเสริมใช้แนวคิดตามทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social Support Theory) สำหรับปัจจัยด้านชีวสังคมใช้แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของ Pender (Health Promotion Model) ปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม ผลการศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานสุขศึกษาเพื่อป้องกันการเกิดโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านท่าบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยชีวสังคม ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม และแรงสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ
3. สังเคราะห์ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในบ้านท่าบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 1 และหมู่ 2 จำนวน 657 คน ประชากรผู้สูงอายุหมู่ 1 จำนวน 81 คน เป็นเพศชาย 34 คน เพศหญิง 47 คน ประชากรผู้สูงอายุหมู่ 2 จำนวน 576 คน เป็นเพศชาย 259 คน เพศหญิง 317 คน

ตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้สุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในบ้านท่าบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 1 และหมู่ 2 จำนวน 657 คน การคัดเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก

การกำหนดขนาดของตัวอย่าง (Samplesize) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% คือยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ 5% ขนาดของตัวอย่างคำนวณได้ ดังนี้

$$n = \frac{\chi^2 NP(1-P)}{e^2 (N-1) + \chi^2 P(1-P)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (0.05)
 χ^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($\chi^2 = 3.841$)
 P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร ($p = 0.5$)

$$n = \frac{3.841 \times 657 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2 \times (657-1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$n = \frac{630.88425}{2.60025}$$

$$n = 242.62445$$

$$n = 243$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ 243 คน

เลือกตัวแทนในแต่ละเขต โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ให้ได้กลุ่มตัวอย่าง โดยการเทียบบัญชีรายชื่อไตรยางค์ จำนวน 243 คน เพศชาย 109 คน เพศหญิง 134 คน การสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก โดยมีรายชื่อของตัวอย่าง เรียงตามบัญชีรายชื่อที่ได้มาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแก อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี จากนั้น เขียนหมายเลขกำกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายชื่อก่อนแล้วจึงทำการจับสลากขึ้นมาโดยที่จะไม่สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่ม แล้วขึ้นมาอีก

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ BMI ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม และแรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ แรงสนับสนุนจากครอบครัว แรงสนับสนุนจากเพื่อน และแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม ซึ่งหาความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในตำบลหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมี ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธี Cronbach (Cronbach, Lee. J., 1990, PP. 202-204) ภาพรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 สำหรับแบบทดสอบมีค่าความยาก (Level of Difficult : p) มีค่าตั้งแต่ 0.48-0.78 และมีอำนาจจำแนก (Discrimination power : r) ตั้งแต่ 0.21-0.60

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ได้แก่ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง เป็นแบบเติมค่าลงในช่องว่าง (Fill Out)

เพศ ระดับการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

2. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม

เครื่องมือที่ใช้ทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม เกี่ยวกับ ความหมายของโรคข้อเข่าเสื่อม สาเหตุ การเกิดโรคข้อเข่าเสื่อม อาการของโรคข้อเข่าเสื่อม การวินิจฉัยโรคข้อเข่าเสื่อม การรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม และการป้องกัน โรคข้อเข่าเสื่อม มีข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ

โดยเกณฑ์การให้คะแนน ตอบผิด = 0 คะแนน

ตอบถูก = 1 คะแนน

ระดับคะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากเกณฑ์มัธยฐานของคะแนนที่ได้ การกำหนด ระดับความรู้เป็น 3 ระดับ ตั้งอยู่บนพื้นฐานการประเมินความรู้ซึ่งปรับใช้จากเกณฑ์การแปลผล โดยใช้ตัวเลขแสดง ระดับคุณภาพ ดังนี้

มีความรู้ระดับสูงคะแนนอยู่ในช่วงมากกว่า $\bar{X} + \frac{1}{2} SD$ ถึงสูงสุด

มีความรู้ระดับปานกลางคะแนนตั้งแต่ $\bar{X} \pm \frac{1}{2} SD$

มีความรู้ระดับต่ำคะแนนอยู่ในช่วงน้อยกว่า $\bar{X} - \frac{1}{2} SD$ ถึงต่ำสุด

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

SD = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. แบบสอบถามการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม

เครื่องมือที่ใช้ประเมินการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ที่แสดงถึงการรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมมีข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แต่ละข้อมีมาตรวัด 5 หน่วย เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ตัวเลือก	คะแนนข้อความเชิงบวก	คะแนนข้อความเชิงลบ
ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5
ระดับเห็นด้วยน้อย	2	4
ระดับเห็นด้วยปานกลาง	3	3
ระดับเห็นด้วยมาก	4	2
ระดับเห็นด้วยมากที่สุด	5	1

เกณฑ์การประเมิน แบ่งระดับการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

4. แบบสอบถามด้านแรงสนับสนุนทางสังคม

เครื่องมือที่ใช้สอบถามด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ แรงสนับสนุนจากครอบครัว แรงสนับสนุน จากเพื่อนและแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามลักษณะ เป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แต่ละข้อมีมาตรวัด 5 หน่วย เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ตัวเลือก	คะแนนข้อความเชิงบวก	คะแนนข้อความเชิงลบ
ระดับน้อยที่สุด	1	5
ระดับน้อย	2	4
ระดับปานกลาง	3	3
ระดับมาก	4	2
ระดับมากที่สุด	5	1

เกณฑ์การประเมิน แบ่งระดับการสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม ของผู้สูงอายุ ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด

5. แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม

เครื่องมือที่ใช้ประเมินพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม มีข้อคำถามทั้งหมด 14 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า(Rating Scale) แต่ละข้อมีมาตราวัด 4 หน่วย เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ตัวเลือก	คะแนนข้อความเชิงบวก	คะแนนข้อความเชิงลบ
ปฏิบัติทุกครั้ง	4	1
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	3	2
ปฏิบัติบางครั้ง	2	3
ไม่ปฏิบัติเลย	1	4

เกณฑ์การประเมิน แบ่งระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ แบ่งเกณฑ์คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ไม่ปฏิบัติเลย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.74 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมอยู่ในระดับไม่เคยปฏิบัติเลย

คะแนนเฉลี่ย 1.75 - 2.49 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.24 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 3.25 - 4.00 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมอยู่ในระดับปฏิบัติทุกครั้ง

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

1. เมื่อกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยสมัครใจ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในใบลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2. ผู้วิจัยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถาม และอ่านแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังแล้วให้ตอบคำถามโดยเริ่มจากการตอบแบบสอบถามเพื่อคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินภาวะสมองเสื่อม (Chula Mental Test : CMT) ถ้าผ่านเกณฑ์จึงดำเนินการวิจัย การตอบแบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 15 นาที ถ้ากลุ่มตัวอย่างคนใดต้องการยุติการตอบ ผู้วิจัยยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างยุติการวิจัยตามความต้องการ และยกเลิกการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างรายนั้นทันที

3. หลังจากตอบแบบสอบถามครบถ้วน เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถาม ตอบข้อซักถามของตัวอย่าง พร้อมให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพ จากนั้นจบการตอบแบบสอบถาม และแสดงความขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 243 คน ครบถ้วนสมบูรณ์ 100% จากนั้นนำแบบสอบถามมาให้คะแนน และนำไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การอธิบายลักษณะข้อมูลทางชีวสังคม ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม แรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยชีวสังคม ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม แรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

3. วิเคราะห์อำนาจการทำนายของแต่ละปัจจัยกับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Enter และวิธี Stepwise เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance) กับตัวแปรเกณฑ์ และเพื่อคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่มีค่า Significance มาใช้ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านท่าบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 2.89$, $SD = 0.26$) ตัวอย่างเป็น เพศชาย 101 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 เพศหญิง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 อายุสูงสุด 92 ปี อายุ ต่ำสุด 60 ปี และส่วนใหญ่มีค่า BMI ปกติ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 202 คน คิดเป็นร้อยละ 83.1 มีความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.83$ $SD = 0.34$) และได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$ $SD = 1.18$)

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้

ตัวแปรด้าน BMI (X_3) มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ (Y) อยู่ในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .473

ตัวแปรด้าน ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม (X_5) มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ (Y) อยู่ในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .537

ตัวแปรด้าน แรงสนับสนุนจากครอบครัว (X_7) มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ (Y) อยู่ในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .565

ตัวแปรด้าน แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (X_9) มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ (Y) อยู่ในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .464

และมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

ตัวแปรด้าน การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (X_6) มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ (Y) อยู่ในระดับต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .245

3. ตัวแปรที่ดีที่สุด ที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ มี 5 ตัวเรียงตามลำดับ ได้แก่ แรงสนับสนุนจากครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม BMI แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัวร่วมกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 33.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .236

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2_{Change}) และค่าอัตราส่วนเอฟของสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (F_{Change}) เมื่อกำหนดให้พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุเป็นตัวแปรเกณฑ์ จำแนกตามขั้นตอนของการวิเคราะห์แบบเพิ่มหรือลดเป็นขั้นเป็นตอน

ขั้นที่	ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	R^2_{change}	F_{change}	P
1	X_7	.446	.199	.195	58.819	.000
2	X_7X_5	.499	.249	.243	39.152	.000
3	$X_7X_5X_3$	.535	.286	.277	31.411	.000
4	$X_7X_5X_3X_9$	.553	.306	.294	25.761	.000
5	$X_7X_5X_3X_9X_6$	.582	.339	.308	22.171	.000

**p < .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ มีตัวแปรอิสระที่ทดสอบแล้วว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 5 ตัวแปรตามลำดับ คือ แรงสนับสนุนจากครอบครัว (X_7) ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม (X_5) BMI (X_3) แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (X_9) และการรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (X_6)

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (SE_b) ค่าอัตราส่วนที่ (t) ค่าคงที่ (a) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R^2) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับแก้แล้ว (R^2_{Adj}) และค่าอัตราส่วนเอฟ (F) ของปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคเชื้อไวรัสของผู้อยู่อาศัย

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	SE_b	t
แรงสนับสนุนจากครอบครัว (X_7)	.010	.233	.026	4.143**
ความรู้เกี่ยวกับโรคเชื้อไวรัส (X_5)	.328	.544	.063	8.210**
BMI (X_3)	.006	.175	.032	2.822**
แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (X_9)	.081	.175	.045	2.433**
การรับรู้ความรุนแรงของโรคเชื้อไวรัส (X_6)	.078	.152	.044	2.297**
	a = 1.923			
				$SE_{est} = .236$
R = .582 $R^2 = .339$ $R^2_{Adj} = .322$ F = 10.569** p = .000				

**p < .01

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคเชื้อไวรัสของผู้อยู่อาศัย มีผลมาจากปัจจัยที่ส่งผลหรือตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญเรียงตามลำดับ คือ แรงสนับสนุนจากครอบครัว (X_7) ความรู้เกี่ยวกับโรคเชื้อไวรัส (X_5) BMI (X_3) แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (X_9) และการรับรู้ความรุนแรงของโรคเชื้อไวรัส (X_6) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับโรคเชื้อไวรัส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคเชื้อไวรัสของผู้อยู่อาศัย ผู้วิจัยเห็นว่า หากผู้อยู่อาศัยมีความรู้ในการป้องกันตนเองที่จะไม่ให้เกิดหรือชะลอการเกิดโรคเชื้อไวรัส ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหารที่เสริมสร้างความแข็งแรงของกระดูกและกล้ามเนื้อ การมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่จะทำให้เกิดโรคเชื้อไวรัส เช่น การนึ่งยong การนึ่งพับเพียบ การนึ่งซดสมมติ และการมีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย และสภาพของร่างกาย ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ผู้อยู่อาศัยปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดโรคเชื้อไวรัสได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี สารบุรณ์ ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเชื้อไวรัสและมีการระบาดของโรคที่รุนแรงขึ้นจากการที่มีความรู้เรื่องโรคและการรับรู้ความเจ็บป่วยที่ต่ำ ซึ่งความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโรคเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันและจัดการกับโรคได้อย่างถูกต้อง (ยุวดี สารบุรณ์, 2557, น. 12-24)

2. แรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ แรงสนับสนุนจากครอบครัว และแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคเชื้อไวรัสของผู้อยู่อาศัย ผู้วิจัยเห็นว่า แรงสนับสนุนจากแหล่งปฐมภูมิอันได้มาจากครอบครัว ญาติพี่น้อง มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อผู้อยู่อาศัยเนื่องจากมีความใกล้ชิดกับผู้อยู่อาศัยอีกทั้งครอบครัวยังเป็นผู้ดูแลผู้อยู่อาศัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อันจะมีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้อยู่อาศัยเป็นอย่างมากสำหรับแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พยาบาล บุคลากรด้านสาธารณสุข และ อสม.จัดเป็นแรงสนับสนุนด้านทุติยภูมิมีสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพแก่ผู้อยู่อาศัย อันจะทำให้ผู้อยู่อาศัยปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังเช่นพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคเชื้อไวรัส สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี สารบุรณ์ ที่พบว่า การได้รับการสนับสนุนโดยกลุ่มครอบครัว เพื่อน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกิดทำให้การเรียนรู้ที่ดีขึ้นและทำให้ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพได้ดีขึ้น และจากการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีครอบครัว เพื่อน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสนับสนุนดูแล ส่วนใหญ่ต้องการบุคคลในการสนับสนุนดูแล เช่น กลุ่มครอบครัว เพื่อน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งอาจทำให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ (ยุวดี สารบุรณ์, 2557, น. 12-24) และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเรียง พิสมัย ที่พบว่า แรงสนับสนุนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการกระทำพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของบุคคล (บุญเรียง พิสมัย, 2555, น. 54-67)

3. พฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในบ้านทำบ่อ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ซึ่งยังไม่ถึงระดับปฏิบัติทุกครั้ง เพราะเกิดจากระดับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย แรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้ขาดความตระหนักรู้ในการดูแลตนเอง อีกทั้งแรงสนับสนุนทางสังคมทางด้านการครอบครัว เพื่อน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในระดับปานกลางจึงทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารเพียงพอ เกี่ยวกับการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม หากผู้สูงอายุได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม และได้รับแรงสนับสนุนทางด้านสังคมเพิ่มมากขึ้น อาจส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมอยู่ในระดับปฏิบัติทุกครั้ง

4. ตัวแปรทำนายที่ดีของพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ ได้แก่ BMI ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม การรับรู้ความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม แรงสนับสนุนจากครอบครัว และแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัวร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 33.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .236 อธิบายได้ว่าบุคคลจะปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมได้นั้น ต้องมีปัจจัยหลายอย่างเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมโดยเฉพาะพฤติกรรมการป้องกันที่ต้องกระทำเป็นปกติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการปกป้อง ส่งเสริม และคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพที่ดี ในงานวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาเหตุการเกิดพฤติกรรมตามกรอบแนวคิด PRECEDE ที่มีแนวคิดว่าการเกิดพฤติกรรมสุขภาพมีสาเหตุมาจากสหปัจจัย (Multiple Factors) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามแนวคิดนี้ โดยพบว่ามี 5 ตัวแปรที่เป็นตัวแปรทำนายที่ดีของพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุ เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ BMI ซึ่งการควบคุมน้ำหนักตัวไม่ให้เกินเกณฑ์ การมีความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม การได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในการดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ และการได้รับแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในด้านข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ ทั้งหมดนี้สามารถทำให้ผู้สูงอายุปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาภา อุดมเวช และ รัตนศิริ ทาโต ที่ศึกษา ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของพนักงานหญิงนวดแผนไทยผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทาง สังคม นโยบายของสถานประกอบการ และความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อม สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรมป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม ได้ร้อยละ 34.30 (Adjusted $R^2 = .343$) ซึ่งสนับสนุนบางส่วนของ PRECEDE Model (Green, 2005) (ชนาภา อุดมเวช และ รัตนศิริ ทาโต, 2562, น. 20)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

จัดทำเป็นรูปแบบของการดูแลผู้สูงอายุโดยใช้ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมร่วมกับการให้ความรู้ด้านการป้องกันการเกิดข้อเข่าเสื่อมซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีความเชื่อใจและไว้วางใจในความรักและความเอาใจใส่จากบุคคลรอบข้างทั้งบุคคลในครอบครัว เพื่อน รวมถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องในการป้องกันการเกิดข้อเข่าเสื่อม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยจำแนกและให้ความสำคัญตามแรงสนับสนุน ดังนี้

1. ครอบครัว ควรจะดูแลกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดผลเสียต่อสุขภาพในด้านต่าง ๆ ดูแลด้านการรับประทานอาหารและการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยและสรีระของผู้สูงอายุ รวมทั้งการไม่ทอดทิ้งผู้สูงอายุให้อยู่เพียงลำพัง

2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีสุขภาพแข็งแรง ได้แก่ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยและสรีระของผู้สูงอายุ

3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพอย่างทั่วถึง ให้บริการด้านสุขภาพอย่างเป็นธรรม

2.2 ศึกษาถึงความรู้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

- ชนาภา อุดมเวช และ รัตน์ศิริ ทาโต. (2562). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมของพนักงานหญิง นวดแผนไทย. *วารสารเกื้อการุณย์*, 26(1), 7-23.
- Udomvech, C., Thato, P. (2019). Factors Predicting Preventive Behaviors for Knee Osteoarthritis among Female Thai Massage Practitioners. *Kuakarun journal of nursing*, 26(1), 7-23.
- นิตยา ภาสุนันท์. (2548). *แนวคิดการพยาบาลผู้สูงอายุ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- Pasunan, N. (2005). *Concept of Nursing for the Elderly*. (2nd ed.). Bangkok: Boonsiri Printing.
- นงพิมพ์ นิมิตอนันท์. (2557). สถานการณ์ทางระบาดวิทยาและการประเมินความเสี่ยงโรคข้อเข่าเสื่อมในคนไทย. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 185-194.
- Nimitarnun, N. (2014). Epidemiological situation and risk assessment for osteoarthritis of the Thai people. *Journal of the Royal Thai Army Nurses*, 15(3), 185-194.
- บุญเรียง พิสมัย และคณะ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการตนเองของผู้ที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อม. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 42(2), 54-67.
- Pisamai, B., and others. (2012). Factors Affecting Self-management Behaviors of people with osteoarthritis. *Journal of Public Health*, 42(2), 54-67.
- บุษพร วิรุณพันธ์. (2561). ผลของโปรแกรมการสนับสนุนการจัดการตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อม และคุณภาพชีวิตของผู้หญิงวัยกลางคนจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 30(2), 196-203.
- Wirunphan, B. (2018). Effects of Self-Management Support Programs on Osteoarthritis Prevention Behaviors And the quality of life of middle-aged women in Ubon Ratchathani Province. *Journal of Nursing and Health Care*, 30(2), 196-203.
- ยุวดี สารบุรณ, สุภาพ อาอีเอื้อ, สุจินดา จารุพัฒน์ มารูโอ. (2557). อาการ ความรู้ และการรับรู้ความเจ็บป่วยด้วย โรคข้อเข่าเสื่อมของผู้สูงอายุในชุมชน : การศึกษานำร่อง. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ*, 30(2), 12-24.
- Saraboon, Y., Aree-Ue, S., Jarupat Maruo, S. Symptoms, Knowledge and perception of osteoarthritis of the elderly in the community a pilot study. *Journal of Boromarajonani College of Nursing Bangkok*, 30(2), 12-24.
- วิชัย เอกพลากร. (บ.ก.). (2558). *รายงานสุขภาพประชากรไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 5 2558*. นนทบุรี: สถาบันระบบวิจัยด้านสุขภาพ.
- Ekplakorn, W. (eds). (2014). *Report of Thai Public Health survey by physical examination 5th 2014*. Nonthaburi: Health System Research Institute.
- วิโรจน์ กวินวงศ์โกวิท. (2559). *การดูแลรักษาข้อเข่าเสื่อม*. สืบค้น 3 เมษายน 2564, จาก http://med.mahidol.ac.th/ortho/sites/default/files/public/file/pdf/knee_book_o.pdf.
- Kavinwongkovit, W. (2016). *Caring for osteoarthritis*. Retrieved April 3, 2021, from http://med.mahidol.ac.th/ortho/sites/default/files/public/file/pdf/knee_book_o.pdf.
- สกุณา บุญนารกร. (2556). *องค์ความรู้การสร้างเสริมสุขภาพทุกช่วงวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: เทมการพิมพ์.
- Boonnarskorn, S. (2013). *Promoting Holistic Health at all age*. (4th ed.). Songkhla: Themp Printing.
- สุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน. (2563). การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลคูเมือง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 3(1), 25-36.

- Robrujen, S. (2020). The development of knee osteoarthritis prevention program in elderly by community participation in Khu Mueang Subdistrict, Warin Chamrap District Ubon Ratchathani. *Journal of Medicine and Public Health Ubon Ratchathani University*, 3(1), 25-36.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. (2559). *ประชากรผู้สูงอายุในตำบลแจระแม่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี*. สืบค้น 8 เมษายน 2562, จาก <http://www.phoubon.in.th/html/data.html>.
- Ubon Ratchathani Provincial Public Health Office. (2016). *Elderly population in Chae Ramae Sub-district, Muang District, Ubon Ratchathani Province*. Retrieved April 8, 2019, from <http://www.phoubon.in.th/html/data.html>.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2560). *บทความวิชาการ การพยาบาลผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า*. สืบค้น 3 เมษายน 2562, จาก <https://digitaljournals.moph.go.th>.
- National Health Security Office. (2017). *Nursing patients with osteoarthritis who have knee replacement surgery*. Retrieved April 3, 2019, from <https://digitaljournals.moph.go.th>.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และแนวทางการจัดเก็บข้อมูล กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558*. สืบค้น 7 เมษายน 2562, จาก <http://kpo.moph.go.th>.
- Office of Policy and Strategy Ministry of Public Health. (2015). *Strategies, indicators and data collection guidelines, Ministry of Public Health, fiscal year 2015*. Retrieved April 7, 2019 from <http://kpo.moph.go.th>.
- เสาวนีย์ สิงหา, วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย, จิโรจน์ สุรพันธุ์, ทวีศักดิ์ กสิผล, กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อมในเขตเทศบาลตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสาร มฉก.วิชาการ*, 18(36), 116-129.
- Singha, S., Durongritichai, V., Soorapanth, C., Kasipul, T., Ngtumneam, R. (2015). Factors Affecting Self-Health Care Behavior of Elderly People with Osteoarthritis of the Knee in Phraeksa Sub-district Municipality, Muang District, Samut Prakan Province. *HCU Journal*, 18(36), 116-129.
- Cronbach, Lee. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers Inc.
- Green, L. W., Kreuter, M.W. (2005). *Health promotion planning: An education and environment approach*. (4th ed.). Calif: Mayfield.
- Krejcie, R.V., Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

การพัฒนาแบบการเสริมสร้างการวิจัยของ
อาจารย์พยาบาล มหาวิทยาลัยราชธานี
The Development of Model for Promoting Research
of Nursing Instructors in Ratchathani University

ธัญญาสิริ ธัญญสวัสดิ์¹, เยาวลักษณ์ โพธิดารา², นาฏอนงค์ แฝงพงษ์³
Thanyasir Thanyasawad¹, Youwaluk Phothidara², Natanong Feangphong³
(วันที่รับบทความ 28 มีนาคม 2563, วันที่รับแก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2563, วันที่ตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการวิจัย 2) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการวิจัย 3) เพื่อศึกษาการสร้างและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัย 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาการวิจัย 5) เพื่อประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัยดำเนินการแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล 2) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการวิจัย 3) ทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างการวิจัย 4) ศึกษาความพึงพอใจการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัย ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองใช้กับตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 10 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$, $SD = 0.61$)
2. คะแนนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 30)
3. รูปแบบการเสริมสร้างการวิจัย ประกอบด้วยกลยุทธ์ 3 ส่วน คือ 1) กระบวนการเตรียมความพร้อมของอาจารย์พยาบาลและสื่อในการทำกิจกรรมในการพัฒนา 2) ปฏิบัติตามกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิจัย 3) สรุปและประเมินผลด้วยการสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการกลุ่มและติดตามตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาโดยตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลได้รับการเสริมสร้างการวิจัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.50$)
4. ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, $SD = 0.90$)
5. คุณภาพการใช้รูปแบบการเสริมสร้างการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.71$)

คำสำคัญ สภาพปัญหา, การพัฒนา, พลังอำนาจ, แรงจูงใจ, ความพึงพอใจ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานีอุบลราชธานี

³ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the research problem, 2) to study the knowledge and understanding of the research process of nursing instructors, 3) to study the creation and development of research enhancing models, 4) to study the satisfaction of research development, 5) to evaluate the quality of research promotion development models. This research conducted in 4 steps, there were 1) study the research problem of nursing instructors, 2) develop a model for research promotion of nursing instructors, 3) the quasi-experimental model used to promote the research of nursing instructors, 4) study satisfaction on the development of research promotion model of nursing instructors. The development of research model was validated by the experts and applied it with 10 nursing Instructors. The statistics were analyzed using percentage, mean and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. The research problem of nursing instructors was at moderate level ($\bar{X}=3.10$, $SD=0.61$).
2. Knowledge and understanding scores of the nursing instructors as whole was at low level (30 percent).
3. The results of the development of research enhancement models consists of three strategies, 1) the preparation process of nursing Instructors, 2) participation in Research Development, 3) summarize and evaluation by reflection on learning process. The nursing instructors were enhanced by this model with a high level ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.50$).
4. Satisfaction of research promotion was at moderate level ($\bar{X}=2.98$, $SD=0.90$).
5. Quality of using research promotion was at high level ($\bar{X}=3.80$, $SD=0.71$).

Keywords Problem State, Development Empowerment, Motivation, Satisfaction

บทนำ

การวิจัยเป็นกิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากร ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การวิจัยเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และได้องค์ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลได้จากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่เป็นมาตรฐาน สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้อย่างมั่นใจ การวิจัยและการพัฒนาจึงถือเป็นรากฐานของการสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ที่สามารถพัฒนาหน่วยงาน องค์กร และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ประโยชน์จากงานวิจัยมีความหลากหลาย เช่น การใช้งานวิจัยในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องและมีคุณธรรม จริยธรรมการวิจัยจะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ และทำนายพฤติกรรม พฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการคาดคะเนแบบสามัญสำนึก การวิจัยสามารถช่วยในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การตัดสินใจปัญหาหรือ การวินิจฉัยสั่งการของผู้บริหารให้เป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็วการวิจัยจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งนำมาใช้เป็นประโยชน์เพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และจะช่วยกระตุ้นบุคคลให้มีเหตุผลรู้จักคิดและค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาบุคลากรวิจัยและนวัตกรรมได้ดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แผนกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรวิจัยและนวัตกรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) มีวิสัยทัศน์ดังนี้ “มีบุคลากรวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ ทัดเทียมระดับโลก เพียงพอต่อการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ประเทศกลุ่มรายได้สูงและเติบโตอย่างทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2579” ด้วยการขยายฐานบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยมุ่งเน้นการสร้างนักวิจัยแบบทวีคูณ ผ่านความร่วมมือเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น รวมไปถึงการพัฒนากระบวนการข้อมูลและการเชื่อมโยง ข้อมูล โดยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2561 น. 4-5) อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดมาตรฐานตัวบ่งชี้เกี่ยวกับ

ระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการบริหารจัดการงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีกลไกส่งเสริม สนับสนุนครบถ้วนเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ทั้งการสนับสนุนด้านการจัดหาแหล่งทุนวิจัย และการจัดสรรทุนวิจัย การส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะแก่นักวิจัยและทีมวิจัย การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นซึ่งรวมถึงทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรเงิน เครื่องมืออุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรสนับสนุนให้อาจารย์ทำงานวิจัยที่ตรงกับศาสตร์ของตนเองและสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในวารสารที่ได้รับการยอมรับทางวิชาการเพื่อเป็นการยกระดับผลงานทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา, 2562, น. 14-16) ซึ่งการพัฒนางานวิจัยในสถาบันการศึกษาไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ถือกำเนิดมาจากการทำบทบาทด้านการเรียนการสอน หลายสถาบันไม่มีโครงสร้างพื้นฐานทางวิจัยพอเพียง ทรัพยากรที่จำกัดทำให้แต่ละสถาบันการศึกษาต้องหาทางพึ่งพาตนเอง และทำงานอย่างหนัก ด้วยศักยภาพที่มีอยู่รวมทั้งกิจกรรม งานวิจัยขาดทิศทางที่ชัดเจนทุกระดับและที่สำคัญคือ งานวิจัยมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสำหรับผู้ทำวิจัยน้อยมาก อาจจะเป็นเนื่องจากการขาดศักยภาพในการขอทุนวิจัยจากภายนอก ผลที่เกิดขึ้นคือ อาจารย์ที่ทำวิจัยเป็นเพียงบุคคลส่วนน้อย ผลงานวิจัยที่มีอยู่ขาดความต่อเนื่องไม่เป็นเอกภาพไม่มีลักษณะบูรณาการ และมักมีประโยชน์น้อย สำหรับการนำไปใช้จริงตามความต้องการของประชาคม

อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินการประกัน คุณภาพด้านการวิจัยในช่วง 3 ปีซ้อนหลังที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2562 พบว่า ผลลัพธ์ด้านการผลิตผลงานวิจัยยังไม่เป็นที่พอใจ อาจเนื่องมาจากสภาพปัญหาในด้านสถานที่ทำงาน ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย การมีโอกาสดูแลศึกษาต่อในการสร้างผลงานเพื่อเลื่อนตำแหน่งวิชาการ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น การสนับสนุนด้านการเสริมพลังอำนาจและแรงจูงใจ ซึ่งเป็นความต้องการของอาจารย์พยาบาล จากปัญหาเหล่านี้อาจารย์พยาบาลได้มีการปรับตัวเข้ากับสภาพที่เป็นจริงมาตลอด แต่ผลที่เกิดขึ้นคือ อาจารย์ที่ทำวิจัยเป็นเพียงบุคคลส่วนน้อย ผลงานวิจัยที่มีอยู่ขาดความต่อเนื่องไม่เป็นเอกภาพ ไม่มีลักษณะบูรณาการ และมักมีประโยชน์น้อย สำหรับการนำไปใช้จริงตามความต้องการของประชาชนและชุมชน สาเหตุของการขาดการเสริมสร้างพลังอำนาจและแรงจูงใจเนื่องมาจาก ขาดความก้าวหน้าในวิชาชีพอาจารย์ ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดอิสระในการทำงาน ขาดโอกาสศึกษาต่อ จากการศึกษา กลุ่มพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจทำให้พยาบาลมีความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีความรัก ยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร

จากการศึกษาทฤษฎีการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Conger & Kanungo (1988, น. 471-482) กล่าวถึงการเสริมสร้างพลังอำนาจว่าเป็นกระบวนการสำหรับองค์กรที่ใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ถ้าได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจากผู้บังคับบัญชา และเมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ย่อมส่งผลถึงการปฏิบัติงานที่ดีและมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การหาสาเหตุหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ภาวะไร้อำนาจ 2) การเลือกเทคนิคและกลยุทธ์ในการจัดการ 3) การช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4) ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจ และ 5) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการศึกษาแนวคิดของคานเตอร์กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นข้อกำหนดโครงสร้างที่มีผลต่อพฤติกรรมขององค์กรและเจตคติของบุคคล ซึ่งถูกหล่อหลอมขึ้นมาจากการที่บุคคลมีตำแหน่งสูงขึ้นทำให้ได้รับอำนาจและได้รับโอกาส ซึ่งจะทำให้เจตคติและพฤติกรรมในการทำงานเปลี่ยนไปตามทฤษฎีโครงสร้างอำนาจของ Kanter (1977, น. 15)

จากการศึกษาทฤษฎีของ Maslow เกี่ยวกับทฤษฎี แรงจูงใจไฟสแมทท์ของ McClelland (1961, น. 1-18) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg (1968, น. 53-62) และทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer (1972, น. 456-460) และแรงจูงใจที่ได้จากการสังเคราะห์ทฤษฎีประกอบด้วย (1) ความต้องการของบุคคล ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การได้รับการยอมรับ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การได้รับการยกย่อง (2) ความพึงพอใจในงาน ได้แก่ หน้าที่รับผิดชอบ รายได้สวัสดิการ ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ (3) บรรยากาศขององค์กร ได้แก่ การไว้วางใจ การสนใจความรู้สึก การทำงานเป็นทีม ผู้บังคับบัญชา และ (4) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุระดับการศึกษา ระดับการบริหาร ประสบการณ์การทำงานและสถานภาพสมรส จากการศึกษาแรงจูงใจของครู จังหวัดสระบุรี พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จของงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานอยู่ในระดับมากถึงสูงมาก เนื่องจากครูได้ใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทำให้ครูมีความพอใจและภูมิใจในผลงานการปฏิบัติงาน (ณัฐดนัย ไทยถาวร, 2563, น. 238)

ทฤษฎีสองปัจจัยของHerberg Theory Motivation – Hygiene (Herzberg, 1959, น. 45-49) ได้เผยแพร่ทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานซึ่งรู้จักในทฤษฎีสองปัจจัย (Two –factor theory) หรือทฤษฎีปัจจัยจูงใจ-ปัจจัยอนามัย (Motivative –Hygiene theory) ในที่นี้จะขอกล่าวถึงปัจจัยค่าจุนหรือปัจจัยอนามัย ด้านสภาพการทำงาน หมายถึงสภาพแวดล้อมต่างๆในการทำงานได้แก่ แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมถึงลักษณะสิ่งแวดล้อม เช่น อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ต้องเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานให้มีความคล่องตัว สัดส่วนปริมาณงาน และจำนวนบุคลากรต้องเหมาะสมจากการศึกษางานวิจัย ความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลตติยภูมิพบว่า ลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.50$, $SD=0.90$) ในเรื่องหน่วยงานมีห้องพักที่ยังไม่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน (สุครัตน์ สัตย์เชื้อและคณะ, 2560, น. 94)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี Gilmer et.al. (1966, น.389-390)กล่าวโดยสรุป ความพึงพอใจในปัจจัยการทำงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำงาน เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้สำเร็จ การที่บุคคลในองค์กรจะเกิดความรู้สึกพึงพอใจในปัจจัยการทำงานมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งจูงใจที่องค์กรนั้นมีอยู่ ถ้าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นเครื่องจูงใจมากบุคลากรในองค์กรนั้นย่อมเกิดความรู้สึกพึงพอใจในปัจจัยการทำงานมากและเกิดความรู้สึกพึงพอใจต่องานและส่งผลสำเร็จของงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดขออนแก่น จากงานวิจัยแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีความสุขของพนักงานเทศบาลนคร พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจด้าน การติดตามและพัฒนา ด้านการยอมรับนับถือ ด้านจรรยาบรรณ ด้านความรับผิดชอบและด้านความก้าวหน้าจะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ทำ (วงศ์พัทธ์ นามบุตติและคณะ, 2560, น.226–227)

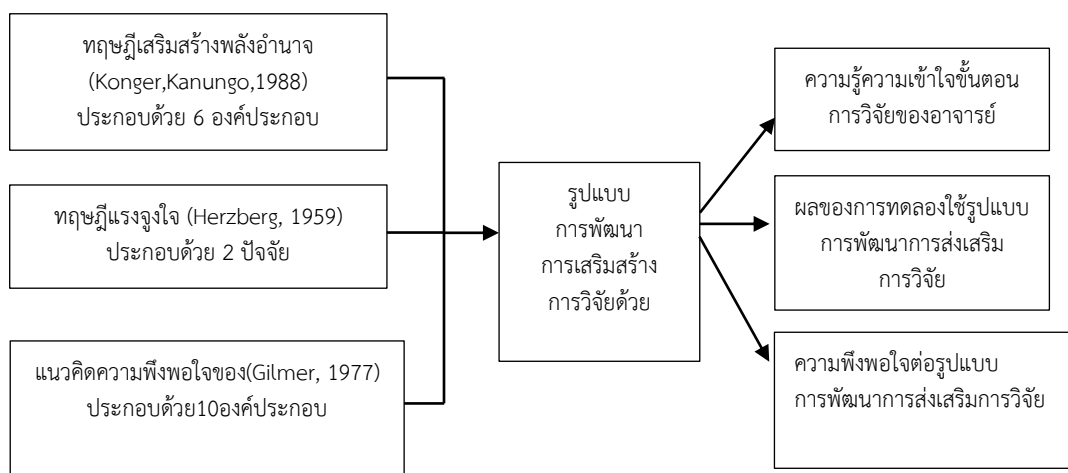
จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ ว่าอาจารย์พยาบาลนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตงานวิจัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการเสริมสร้างการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ซึ่งผลการวิจัยทำให้ทราบว่าการเสริมสร้างด้านพลังอำนาจ และแรงจูงใจ ต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำไปวางแผนการพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล
3. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล
5. เพื่อประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการเสริมสร้างการวิจัยของอาจารย์พยาบาลมีกรอบแนวคิด ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาแบบการเสริมสร้างการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ สังเคราะห์เป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์อาจารย์พยาบาล ดังนี้ 1.1) การเตรียมการก่อนการจัดกิจกรรม 1.2) การจัดกิจกรรม 1.3) การประเมินผลกิจกรรม

2. ดำเนินการสอบถามอาจารย์พยาบาลตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 10 คน

3. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลสร้างเป็นรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบย่อยสำหรับการใช้ในการยกร่างรูปแบบการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัย จากแนวทางการจัดกิจกรรมอบรมที่สอดคล้องกับบทบาทของอาจารย์พยาบาล

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและนักวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาล สรุปเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ การจัดกิจกรรมได้ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่1ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ และ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่2 ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนของรูปแบบ 2) บทบาทสำคัญของอาจารย์พยาบาลในแต่ละสาขา ส่วนที่3 ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนการนำรูปแบบไปใช้

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลทั้ง 10 คนโดยใช้รูปแบบค้นหาปัญหาและความต้องการในรูปแบบ Grow Model (Whitmore L, 2002, น. 117-125) กำหนดเป็นบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการวิจัยตามขั้นตอน

3. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

1. เลือกตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลที่มีความสมัครใจทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการวิจัย และมีความพร้อมตามคุณลักษณะที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

2. เตรียมความพร้อมก่อนทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัยโดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้สอนกับตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล

3. อาจารย์ผู้สอนดำเนินการออกแบบการจัดกิจกรรม และแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัย ผู้วิจัยและอาจารย์พยาบาลตรวจสอบแผนการจัดกิจกรรม ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมก่อนนำไปทดลองใช้และเตรียมสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน

4. อาจารย์ผู้สอนดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมกับตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลผู้เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัยที่เตรียมไว้

5. ศึกษาภาคสนามระหว่างการทดลองใช้โดยการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัยไปใช้ ตามขั้นตอนของรูปแบบ ความสะดวกในการนำไปใช้ ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคของการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาตัวบ่งชี้การวิจัยที่เน้นอาจารย์พยาบาลเป็นสำคัญ และตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา มากำหนดเป็นประเด็นการประเมิน 2) จัดทำแบบประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัย 3) นำแบบประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัยของอาจารย์พยาบาลที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลที่เข้าร่วมกิจกรรมหลังทดลองใช้รูปแบบ 4) วิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัยให้เป็นฉบับสมบูรณ์

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรอาจารย์พยาบาล จำนวน 40 คน การเลือกตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในคณะพยาบาลศาสตร์และมีการสอนมากกว่า 3 ปีขึ้นไปและมีประสบการณ์การทำงานวิจัยและอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม และต้องการพัฒนางานวิจัย ซึ่งได้มาจากสาขาการพยาบาลพื้นฐาน สาขาการพยาบาลชุมชน สาขาการพยาบาลเด็ก และสาขาการพยาบาลมารดาและทารก จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจการวิจัย จำนวน 20 ข้อ คำตอบ 4 ตัวเลือก
เกณฑ์การให้คะแนน จำนวนข้อตอบถูก 8-10 ข้อ หมายถึง มีความรู้ดีมาก (80-100%)
จำนวนข้อตอบถูก 5-7 ข้อ หมายถึง มีความรู้ดี (50-79%)
จำนวนข้อตอบถูก 1-4 ข้อ หมายถึง มีความรู้น้อย (10-49%)
นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นแบบ KR20 ได้เท่ากับ 0.70
2. แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 10 ข้อ นำแบบสอบถามตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความตรงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.618
3. แบบสอบถามการเสริมสร้างแรงจูงใจของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 23 ข้อ นำแบบสอบถามตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความตรงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.827
4. แบบสอบถามความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 10 ข้อ นำแบบสอบถามตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความตรงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 0.92 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.918

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ปฐมนิเทศตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัย
 2. ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทำการทดสอบความรู้ด้วยแบบทดสอบการวิจัย ทำแบบสอบถามสภาพปัญหาการทำงานวิจัย แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจ และแบบสอบถามแรงจูงใจ
 3. ดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 10 คน
 4. หลังทำกิจกรรม ทำการประเมินความรู้ความเข้าใจในการวิจัย และประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัย
- ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ธันวาคม 2562 ถึง มกราคม 2563 (เป็นเวลา 8 สัปดาห์)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ
2. คะแนน แบบทดสอบ ก่อน และหลัง ใช้เกณฑ์ระดับความรู้ 3 ระดับโดยประยุกต์จากหลักเกณฑ์ของ Bloom (1971, น. 932) ดังนี้ มีความรู้ระดับดีมาก/สูง (80-100%) มีความรู้ระดับดี/ปานกลาง (50-79%) และมีความรู้ระดับน้อย/ต่ำ (10-49%)
3. คะแนนสภาพปัญหาการวิจัย คะแนนการเสริมสร้างพลังอำนาจ คะแนนการเสริมสร้างแรงจูงใจ และประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ Likert วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยแปลผลเป็นระดับใช้เกณฑ์ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลผู้ตอบแบบสอบถามมี 10 คน เพศหญิง ร้อยละ 100 อายุระหว่าง 36 – 40 ปี จำนวน 3 คน ร้อยละ 3 อายุ 41- 45 ปี จำนวน 3 คน ร้อยละ 3 อายุ 46- 50 ปี จำนวน 2 คน ร้อยละ 20 และอายุ > 50 ปี จำนวน 2 คน ร้อยละ 20 จำนวนปีที่สอน 1-5 ปี จำนวน 2 คน ร้อยละ 20 จำนวน 6-10 ปี จำนวน 6 คน ร้อยละ 60 มากกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน ร้อยละ 20 ประสบการณ์การทำวิจัยมีจำนวน 4 คน ร้อยละ 40 และไม่มีประสบการณ์ทำวิจัย มี 6 คน ร้อยละ 60 ประสบการณ์เขียนบทความลงวารสาร มี 4 คน ร้อยละ 40 และยังไม่เคยลงวารสารมี 6 คน ร้อยละ 60

2. สภาพปัญหาการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล โดยภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$, $SD=0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อ ได้แก่ อุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนในการทำงานอย่างพอเพียง เช่น คอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=3.30$, $SD=0.82$) องค์กรให้การสนับสนุนในเรื่องแหล่งทุนวิจัยและแหล่งลงวารสาร ($\bar{X}=3.00$, $SD=0.66$) การเข้าถึงระบบ Internet ของมหาวิทยาลัยได้อย่างสะดวกสบายเอื้อต่อการค้นคว้าได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=2.70$, $SD=0.48$) และรายข้อพบว่า มีคะแนนระดับน้อยได้แก่ องค์กรให้การสนับสนุนจำนวนชั่วโมงการทำงานวิจัยได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=2.60$, $SD=0.84$) และสถาบันสนับสนุนการจัดอบรมหรือส่งอาจารย์เข้าอบรมการทำวิจัยใหม่ๆ ทุกครั้งที่มีโอกาส ($\bar{X}=2.30$, $SD=0.48$) ในขณะที่ บางรายข้อมีคะแนนอยู่ในระดับมากได้แก่ เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเมื่อประสบปัญหาในการทำวิจัย ($\bar{X}=3.80$, $SD=0.42$) ความปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X}=3.60$, $SD=0.84$) องค์กรให้การสนับสนุนตำราเอกสารวารสารวิจัย ใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัย ($\bar{X}=3.50$, $SD=0.52$) และระบบอาจารย์ที่เลี้ยงในการให้คำปรึกษางานวิจัยให้ผู้ที่ไม่มีความประสบการณ์ ($\bar{X}=3.50$, $SD=0.52$) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเนื้อหาขั้นตอนการทำวิจัย ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจการวิจัยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 30 (10-39% = มีความรู้ต่ำ) เป็นคำถามมีตัวเลือก 4 คำตอบ ได้แก่ การอธิบายถึงเหตุและผลของพฤติกรรมของมนุษย์เป็นลักษณะสำคัญของอะไร การอธิบายถึงเหตุและผลของพฤติกรรมของมนุษย์เป็นลักษณะสำคัญของอะไร การอธิบายถึงเหตุและผลของพฤติกรรมของมนุษย์เป็นลักษณะสำคัญของอะไร นักศึกษาพยาบาลลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาใด มีสิทธิเข้าสอบภาคการศึกษานั้น นกมลเป็นนักศึกษาพยาบาลที่ลงทะเบียนภาคการศึกษาที่ 2 จากการศึกษาลงสอบของอิทธิพล พบว่า อิทธิพลสอบผ่านทุกวิชาที่เข้าสอบ ดังนั้นข้อสรุปได้ถูกต้อง มีคำถามบางข้อตอบถูกมีคะแนนร้อยละ 40 ได้แก่ ข้อใดต่อไปนี้เป็นวิธีการอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ และถ้าแบ่งประเภทการวิจัยตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิจัยเรื่องใดเป็นวิจัยเชิงสำรวจ และทำการวัดความรู้หลังให้ความรู้ มีความรู้ความเข้าใจการวิจัยเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับดี ร้อยละ 70

4. ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล ได้ตอบสนองความต้องการพัฒนางานวิจัย ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมอาจารย์พยาบาลและทรัพยากรในการทำกิจกรรมเริ่มต้นด้วยการประเมินตนเองเกี่ยวกับการค้นหาสภาพการณ์ปัญหาปัจจุบันและความต้องการพัฒนาความรู้ และทักษะในกระบวนการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย การเสริมพลังอำนาจและแรงจูงใจ การเตรียมสื่อ/ใบงาน 2) การลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมของการพัฒนาโดยเริ่มจากการทบทวนความรู้การวิจัยเดิม จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สร้างพลังอำนาจและสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การกำกับดูแลการทำแผนงานวิจัยประเด็นปัญหาของวิจัยแนะนำช่วยเหลือด้วยกลยุทธ์ตั้งเป้า ฝ้าดู ปรับเปลี่ยน สรุปด้วยสะท้อนคิด 3) สรุปและประเมินผลการพัฒนารูปแบบด้วยการสะท้อนกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม Focus Group Discussion ติดตามตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา (CHE QA) ซึ่งพบว่า รูปแบบการพัฒนาการสร้างเสริมการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลในภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คะแนนก่อนการทดลอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, $SD=0.49$) เมื่อพิจารณารายข้อ ได้แก่ ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมพลังอำนาจ และสร้างเสริมแรงจูงใจ มีความชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, $SD=0.52$) และกิจกรรมการทำกลุ่มสัมพันธ์พลังอำนาจและแรงจูงใจมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.48$) คะแนนระยะทดลองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, $SD=0.52$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้กระบวนการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยทำให้ท่านมีความชัดเจน ($\bar{X}=4.40$, $SD=0.52$) การตั้งคำถามรูปแบบ Grow Model ทำให้ท่านเข้าใจปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้อง มีความชัดเจน

มากขึ้น ($\bar{X}=4.50, SD=0.53$) การตั้งคำถามรูปแบบGrow Model มีความเหมาะสมกับรูปแบบครั้งนี้ ($\bar{X}=4.50, SD=0.53$) และรูปแบบการพัฒนาการเสริมการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้สาขาวิชาอื่นได้ต่อไป ($\bar{X}=4.50, SD=0.53$) คะแนนสรุปผลการทดลองพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80, SD=0.422$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดมาตรฐานการประกันคุณภาพศึกษา ($\bar{X}=4.30, SD=0.48$) และรูปแบบการพัฒนาครั้งนี้ทำให้ท่านมั่นใจและสำเร็จตามเป้าหมายได้ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80, SD=0.42$)

5. ผลการเสริมสร้างพลังอำนาจของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28, SD=0.67$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความมั่นใจว่าฉันมีทักษะความรู้และความชำนาญอย่างดีเยี่ยมในการทำวิจัยที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}=2.80, SD=0.64$) งานวิจัยที่ฉันทำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากสำหรับฉัน ($\bar{X}=2.90, SD=0.66$) สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการในการทำงานในหน้าที่ความรับผิดชอบได้ด้วยตัวของฉันเอง ($\bar{X}=2.90, SD=0.66$) เพื่อนร่วมงานมักรับฟังและยอมรับในความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยเสมอ ($\bar{X}=3.10, SD=0.67$) รู้สึกว่างานวิจัยของฉันเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับฉัน ($\bar{X}=3.40, SD=0.69$) คิดว่าฉันมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของหน่วยงานหรือองค์กรของฉัน ($\bar{X}=3.40, SD=0.65$) ความมั่นใจในความสามารถของตนเองที่จะทำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบให้สำเร็จไม่ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ก็ตาม ($\bar{X}=3.40, SD=0.75$) และพบว่า รายข้อที่มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีอิสระอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิจัยที่ฉันทำหรือรับผิดชอบอยู่ ($\bar{X}=3.90, SD=0.61$) มั่นใจว่ามีความสามารถที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X}=3.80, SD=0.69$) และกิจกรรมต่างๆ ในงานวิจัยที่ฉันรับผิดชอบทำให้ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ($\bar{X}=3.70, SD=0.67$)

6. ผลการเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัย ของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49, SD=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ารายด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.30, SD=0.72$) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ($\bar{X}=2.93, SD=0.77$) และพบว่ารายด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X}=3.88, SD=0.63$) ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.74, SD=0.62$) และด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X}=3.58, SD=0.62$) ตามลำดับ

7. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.98, SD=0.90$) ได้แก่ ประสิทธิภาพของระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร ($\bar{X}=2.80, SD=0.93$) การมีโอกาสศึกษาต่อหรืออบรมการพัฒนางานวิจัย ($\bar{X}=2.70, SD=0.83$) มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ในการปฏิบัติงานวิจัย ($\bar{X}=2.80, SD=0.90$) และความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานวิจัยเป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน ($\bar{X}=3.10, SD=0.74$) รายข้อที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ตำแหน่งที่ปฏิบัติอยู่สามารถสร้างผลงานเพื่อเลื่อนตำแหน่ง ($\bar{X}=2.40, SD=1.14$) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ($\bar{X}=2.60, SD=1.01$) ภารกิจงานวิจัยเป็นงานที่ต้องทำซึ่งมีลักษณะท้าทาย ความรู้ และความสามารถ ($\bar{X}=2.60, SD=0.95$) ตามลำดับ และพบว่ามีรายข้อที่มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สภาพการทำงานทั่วไปมีความพอเพียงเช่น โต๊ะทำงาน ไฟฟ้า ความสว่างห้องน้ำ เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ในที่ทำงาน ($\bar{X}=3.80, SD=0.71$) ความปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X}=3.50, SD=0.83$) และความเหมาะสมของสวัสดิการต่าง ๆ อาทิ ค่ารักษาพยาบาล จัดที่พัก สิทธิในการลา ฯลฯ ($\bar{X}=3.50, SD=0.91$) ตามลำดับ

8. ผลการประเมินคุณภาพการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.80, SD=0.71$) ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ของรูปแบบ ($\bar{X}=4.42, SD=0.55$) ด้านความถูกต้องของรูปแบบ ($\bar{X}=4.36, SD=0.63$) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ ($\bar{X}=4.30, SD=0.61$) และด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ ($\bar{X}=4.26, SD=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเห็นด้วยมากที่สุด ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการวิจัยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของผู้สอนด้วย ($\bar{X}=4.60, SD=0.94$) เห็นว่าผลลัพธ์ที่ได้จากรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการวิจัยมีความชัดเจน ($\bar{X}=4.6, SD=0.80$) และเห็นด้วยมากที่สุดเรื่องรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการวิจัยมีความชัดทุกขั้นตอน ($\bar{X}=4.60, SD=0.76$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล พบว่า สภาพปัญหาการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำงานเช่น คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงระบบ Internet แล แหล่งลงวารสาร อย่างเพียงพอ แต่อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลมีความเห็นว่า ควรได้รับการสนับสนุนจำนวนชั่วโมงการทำงานวิจัยได้อย่างเหมาะสม และสถาบันควรสนับสนุนการจัดอบรมหรือส่งอาจารย์เข้าอบรมการทำวิจัยใหม่ ๆ ทุกครั้งที่มีโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภัส จันทรพวง และดุสิต อธิณวัฒน์ (2559, น. 6) พบว่าเวลาที่ใช้ทำวิจัยต่อสัปดาห์เฉลี่ย 10.73 ชั่วโมง โดยใช้เวลามากที่สุด 42 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เวลายน้อยที่สุด คือ ไม่ได้ทำงานวิจัย ส่วนใหญ่ใช้เวลาทำวิจัยมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ 31 คน (39.3 %) รองลงมาคือใช้เวลาทำงานวิจัย มากกว่า 5 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ 26 คน (32.9 %) และใช้เวลาไม่เกิน 5 ชั่วโมงต่อ สัปดาห์ 22 คน (27.8 %) ขณะที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กำหนดคุณสมบัติการสมัครทุนส่งเสริมนักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัยต้องมีเวลาทำงานวิจัยไม่น้อยกว่า 17.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

2. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล พบว่าตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล โดยภาพรวม มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 30 อธิบายได้ว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างการวิจัย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยและการวิเคราะห์ปัญหาการวิจัย ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์อาจะมีประสบการณ์ ความสามารถ ความชำนาญตลอดจนภูมิหลังไม่เพียงพอ และขาดความรู้และประสบการณ์ที่จะทำงานวิจัยให้สำเร็จ ถึงแม้จะเคยผ่านการทำรายงาน โครงการหรือเคยผ่านงานวิจัยมาบ้างแต่ก็เป็นแบบเล็กลงในช่วงเวลาสั้นๆซึ่งพอทำได้แต่ก็เป็นแค่พื้นฐานเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภัส จันทรพวง และดุสิต อธิณวัฒน์ (2559, น. 6) พบว่า อาจารย์สายวิชาการคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขาดความรู้และประสบการณ์ทำวิจัย (15.5%) เมื่อพิจารณารายละเอียด ด้านทักษะเชิงวิจัย ควรเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจใน

เรื่องที่จะทำวิจัยอย่างเพียงพอ มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย สามารถกำหนดปัญหาวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยได้ถูกต้อง การนำระเบียบวิธีวิจัยและเทคนิคมาใช้กับงานวิจัยตรงกับสาขาการพยาบาลได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

3. การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล พบว่า ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน และประสบการณ์ ทักษะในการงานวิจัยเป็นทุนเดิมและให้ความสำคัญต่อรูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัย ซึ่งทำให้บรรลุผลลัพธ์ในการปรับปรุงและพัฒนาซึ่งรูปแบบการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะที่1ก่อนทดลองเป็นการเตรียมความพร้อมมีความเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นมาก ในเรื่องการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทดลองใช้รูปแบบ และกิจกรรมการสร้างกลุ่มพลังอำนาจและแรงจูงใจช่วยให้ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดพลังและกำลังใจในการพัฒนางานวิจัย ระยะที่2เข้าสู่การใช้รูปแบบการพัฒนาการวิจัย เริ่มด้วยการทบทวนกระบวนการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยพร้อมยกตัวอย่างช่วยทำให้มีความเข้าใจและสามารถตั้งข้อปัญหา นำไปสู่ข้อเรื่องหัวข้อการวิจัยได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งวิทยากรได้นำรูปแบบ Grow model มาใช้ในการตั้งปัญหาในงาน ให้ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ค่อยๆตอบที่เป็นปัญหาของตนเอง และต้องการพัฒนาอย่างไร มีความพอใจในการซักถามเพื่อนๆในกลุ่มได้อย่างอิสระ ระยะที่3 เป็นการสรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการวิจัยมีความคิดเห็นว่ารูปแบบครั้งนี้ทำให้ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลมีความมั่นใจ และสามารถทำให้สำเร็จตามเป้าหมายได้มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมะลิวรรณ อังคณิตย์ และคณะ (2562, น. 113) ด้านการนำไปใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเนื่องจากเป็นรูปแบบที่ทุกคนได้ร่วมคิดร่วมสร้างจากการตระหนักถึงปัญหาและความต้องการพัฒนาจึงเป็นรูปแบบที่ทุกคนมีความพึงพอใจยอมรับได้ และต้องการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การใช้แนวคิดการวิจัยจากงานประจำผสมผสานกับกระบวนการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรความรู้ด้านการวิจัยช่วยนำไปสู่การวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติจริง สนับสนุนให้เกิดการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ จะช่วยให้อาจารย์พยาบาลมีความสามารถในการปฏิบัติขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำงานวิจัยจากงานประจำได้ และเกิดแรงจูงใจภายใน ได้รับความสามารถของตนเองในการทำวิจัยและสามารถผลิตผลงานวิจัยจากงานประจำที่สามารถแก้ไขปัญหของผู้รับบริการได้

4. การเสริมสร้างพลังอำนาจการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล พบว่าตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์คือ ขาดความมั่นใจ และทักษะความรู้ความชำนาญในการทำวิจัย เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยอยู่ระดับปานกลาง จึงส่งผลต่อความมั่นใจและทักษะและมีความสำคัญน้อยต่อตนเองจากการศึกษาของเนตรนภา สาสังข์และคณะ (2559, น. 84) พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจกับความยึดมั่นผูกพันองค์กรของพยาบาลวิชาชีพ ด้านจิตใจและความผูกพันอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$, $SD=690$ และ $\bar{X}=2.93$, $SD=.559$) เมื่อพิจารณาควรปรับการสร้างเสริมพลังอำนาจให้กับองค์กรโดยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนดำเนินงานร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบร่วมกัน เน้นการทำงานเป็นทีม การทำงานมีลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน ผู้นำองค์กรก็มีการจัดการเพื่อให้บุคลากรเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แหล่งสนับสนุน ทรัพยากร และโอกาส เป็นกลยุทธ์ที่เสริมสร้างแรงกระตุ้นและเพิ่มแรงจูงใจจากความรู้สึกภายในของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับรู้และความเชื่อในความสามารถแห่งตน เพื่อให้เกิดการรับรู้และเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองในการสร้างงานวิจัย

5. การเสริมสร้างแรงจูงใจการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลพบว่าการเสริมสร้างแรงจูงใจการวิจัย อยู่ระดับปานกลาง อธิบายได้ว่านโยบายการพัฒนางานวิจัยไม่ชัดเจน ส่งผลต่องานวิจัยทำให้รับผิดชอบต่องานวิจัยน้อย และไม่มีผลต่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของสุวิมล จอดพิมาย และปณิศา ไกรวงษ์ (2563, น. 202) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลในคณะพยาบาลศาสตร์สังกัดสถาบันอุดมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, $SD=0.40$)ในด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติและความรับผิดชอบงาน

6. ความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัยของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล พบว่าความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า รูปแบบการพัฒนามีกระบวนการวิจัยและการค้นหาปัญหา ผู้วิจัยได้นำการค้นหาปัญหาและความต้องการของตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลในรูปแบบ Grow Model กล่าวคือ G (Goal) ใช้การตั้งคำถามเกี่ยวกับเป้าหมายเพื่อให้ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลรู้ ว่าผลลัพธ์ที่ต้องการจากการบรรยายคืออะไร R (Reality) ตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์/สภาวะในปัจจุบันเพื่อให้ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ได้เห็นถึงปัญหา/ความต้องการ อุปสรรคและข้อจำกัดของตนเอง O (Option) การตั้งคำถามเพื่อค้นหาทางเลือกโอกาส วิธีการต่างๆที่จะเป็นไปได้โดยถามเพื่อท้าทายให้มีแนวคิดนอกกรอบที่จะนำไปสู่เป้าหมาย และ W (Way forward) ตั้งคำถามถึงแนวทางที่จะวางแผนและลงมือทำ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานได้สนับสนุนอาจารย์ที่เลี้ยงที่ปรึกษางานวิจัยที่ทำอยู่ในขณะนี้ เป็นงานที่ทำท้าทายความสามารถและกระตุ้นให้ปฏิบัติ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะปรับปรุงและพัฒนาที่ได้รับมอบหมายให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิมเสมอ หากมีนโยบายให้การสนับสนุนชั่วโมงการทำงานวิจัยอย่างชัดเจน จากการศึกษาวิจัยบุญส่ง สุประดิษฐ์ และคณะ(2562, น. 205) พบว่า ผลการพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงาน

7. ผลการประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัยอยู่ในระดับมาก พบว่าตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการวิจัย อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลเห็นด้วยมาก ด้านการใช้ประโยชน์ของรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ของรูปแบบ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ และด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ สอดคล้องกับการศึกษาของนันทวัน ทองพิทักษ์ (2559, น. 145) พบว่าผลการประเมินและทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมในทุกด้านมีคุณภาพมาก ($\mu = 4.43$) ได้แก่ความเป็นไปได้ของรูปแบบ มีคุณภาพมาก ความเหมาะสมของรูปแบบมีคุณภาพมาก ด้านการใช้ประโยชน์มีคุณภาพมากและด้านความถูกต้องมีคุณภาพมาก

การนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การพัฒนาแบบเสริมสร้างการวิจัย ทำให้ตัวอย่างที่เป็นอาจารย์มีความพึงพอใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนั้น ควรมีการนำไปใช้กับอาจารย์พยาบาลอื่นๆทุกสาขาวิชา และควรกำหนดนโยบายชั่วโมงในการวิจัยอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแบบอย่างของผู้นำการพัฒนางานวิจัย อย่างมีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดค่านิยม และเป็นวัฒนธรรมการวิจัยในองค์กรต่อไป

บรรณานุกรม

- ณัฐนัย ไทยถาวรและพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 8(1), 233-246.
- Thaithaworn, N. and Phetsombat, P. (2020). Teacher's Working Motivation of Elementary Schools In Saraburi Province. *Journal of Graduate Studies Review Nakhansawan Buddhist Collage*, 8(1), 233-246. [In Thai]
- เนตรนภา สาสังข์, นิตยา เพ็ญศิริรักษา และอารายา ประเสริฐชัย.(2559). การเสริมสร้างพลังอำนาจกับความยืดหยุ่น ผูกพัน ต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 17(1), 84-87.

- Sasang, N., Pensirinap, N. and Prasertchai, A. (2016). Empowerment and Organization Commitment of Professional Nurses in Thammasat University Hospital. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 17(1), 84-87. [InThai]
- เนตรนภัส จันท์พวง และดุสิต อธิณวัฒน์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย*, 5(1), 2-19.
- Junphuang, N. and Athinuwat, D. (2016). Factors Affecting Publications Production of the Members of Faculty of Science and Technology Thammasat University. *Thai Journal of Science and Technology*, 5(1), 2-19. [In Thai]
- นันท์วัน ทองพิทักษ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- Tongpitak, N. (2016). *The Development of Flexible Learning Model For Rajapha Undergraduate Student in Lower Northeastern Region*. (Doctor of Philosophy Dissertation, program in Educational Research and Evaluation Graduate School). Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubonratchatani. [InThai]
- บุญส่ง สุประดิษฐ์, บุญเรียง ขจรศิลป์ และธนิษฐา ณ สุนทร. (2562). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลสังกัด สถาบันการศึกษาของรัฐ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร*, 35(1), 199-213.
- Supradith, B., Kajornsini, B. and Na-soontorn, T. (2019). The Development of Causal Relationship Model of Factors Influencing on Job performance of Nursing Instruction under The Public Educational Institutions. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok*, 35(1), 199-213. [In Thai].
- มะลิวรรณ อังคณิตย์, เรวดี สมทรัพย์ และบุษบา วงศ์พิมล. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพระบบบริการพยาบาล โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาการพยาบาลโรงพยาบาลร้อยเอ็ด. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 38(1), 107-116.
- Angkhanit, M., Somsup, R. and Wongpimon, B. (2020). A Model for The Development of The Quality of The Nursing Service System by The Participation Process of The Nursing Research and Development Department Roi Et Hospital. *Journal of Nursing and Health Care*, 38(1), 107-116. [In Thai].
- วงศ์พัทธ์ นามบุตดี, วิษณุ สมิตสุวรรณค์ และเพ็ญณี แนนธ. (2560). แรงจูงใจในการทำงานอย่างมีความสุขของพนักงานเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(3), 226-236.
- Nambuddee, W., Zumitzavan, V., Narrot, P. (2017). Happy Work Motivation of Khon Kaen Municipality Employees, Khon Kaen province. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(3), 226-236. [in Thai].
- สุดารัตน์ สัตย์เชื้อ, บุญทิพย์ สิริธรรังศรี, ถาวร ทรัพย์ทวีสินและพิชชุดา วิรัชพินธุ. (2560). ความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลตติยภูมิ. *วารสารกองการพยาบาล*, 44(1), 82-102.
- Satsue, S., Siritarungsri, B., Subtaweasin, T. and Wiratchpintu, P. (2017). Work Ability of Professional Nurses at the Cardiovascular Unit in a Tertiary Care Hospital. *Journal of Nursing Division*, 44 (1), 82-102. [in Thai].

- สุวิมล จอดพิมาย และปณิศา ไกรวงษ์. (2563). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ
อาจารย์พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์สังกัดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 6(3), 194-208.
- Jodpimai, S. and Kaiwong, A. (2020). Quality of Work Life Affecting Work Motivation among Nursing
Lecturer in The Faculty of Nursing, under Higher Education institution. *Journal of Humanities
and Social Sciences, Rajapruk University*, 6(3), 194-208. [In Thai]
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2562). *คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (CHE QA)*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม
- Office of the Higher Education Commission. (2019). *Internal Quality Assurance Manual (CHE QA)*.
Bangkok: Ministry of Higher education, Science, Research and Innovation.
- สำนักงานกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ.2561 -2580)*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- National Research Council of Thailand. (2018). *20 years of research and innovation strategy
(2020 – 2037)*. Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Alderfer, Clayton P. (1972). *Existence, Relatedness, and Growth; Human Needs in Organizational Setting*.
New York: Free Press.
- Bloom, Benjamin, S., et al. (1971). *Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student
Learning*. New York: McGraw Hill.
- Conger, J. A. & Kanungo, R.N. (1988). The empowerment process: Integrating theory and practice.
Academy Management Review, 13(3), 471-482.
- Gillmer, V. H. (1966). *Applied psychology: problem on living and work*. New York: McGraw Hill.
- Herzberg, F., Mausner B., & Snyderman B. (1959). *The Motivation to Work*. (2nd ed.). New York:
John Wiley and Sons.
- Kanter, R. M. (1977). *Men and Women of The Corporation*. New York: Basic Books, Inc.
- McClelland, D.C. (1961). *The Achieving Society*. New Jersey: Princeton.
- Whitmore, J. (2002). *Coaching for performance*. (3rd ed.). London: Nicholas Brealey.